

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2019

Hana Baborová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Mezinárodních studií

Katedra německých a rakouských studií

**Reflexe Karla Klostermanna v české
paměti od druhé poloviny 20. století**

Bakalářská práce

Autor práce: Hana Baborová

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor: Česko-německá studia

Vedoucí práce: PhDr. David Emler, Ph.D.

Rok obhajoby: 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Hana Baborová

Bibliografický záznam

BABOROVÁ, Hana. *Reflexe Karla Klostermanna v české paměti od druhé poloviny 20. století*. Praha, 2019. 50 s. Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Mezinárodních studií, Česko-německá studia. Vedoucí diplomové práce PhDr. David Emler, Ph.D.

Rozsah práce: 70 987

Anotace

Bakalářská práce se věnuje odkazu Karla Klostermanna primárně na území Čech od druhé poloviny dvacátého století. Zkoumá jak se na něj v průběhu času měnil pohled a zda po dobu jeho posmrtného života nenastala doba kdy upadl do zapomnění. Z tohoto důvodu je v práci popsána problematika tzv. „Nachleben“ aneb života po životě a následně formy uchování odkazu. Závěry vyvozuje z dat o vydávání autorových knih, nebo jiných publikacích věnující se jemu a jeho tvorbě. Do zkoumání zařazuje i jiné formy uchování vzpomínek jako památníky, sochy, filmy ale i planetku nebo vlak. Naráží na problémy spojené se spisovatelovou národností. Hlásil se odjakživa k češtví, což mu způsobilo nepříjemnosti převážně po dobu jeho života, ale zároveň z toho pramení nepopularita autora v Německu. To bylo změněno roku 1998 při založení Klostermannova spolku jak na české tak bavorské straně. Nejvýznamnější událostí v celém autorově životě se stal rok 2008, který po něm byl i po právu pojmenován. Díky rozhovorům od místních pamětníků a lidí aktivně se zapojujících do uchování a posílení odkazu básníka Šumavy, práce podává o autorově životě a po životě komplexní přehled.

Annotation

The bachelor thesis deals with the legacy of Karel Klostermann primarily in Bohemia from the second half of the twentieth century. It explores how the point of looking on him has changed over the time and whether there has been any decline in his afterlife. For this reason, the thesis describes the so-called "Nachleben" or life after life and consequently forms of preservation of the legacy. It draws conclusions from data on the publication of author's books, or other publications devoted to him and his work. Other forms of memory preservation such as memorials, sculptures, films, but also asteroid or train are included in the research. The paper faces with problems associated with writer's nationality. He has always been a Czech citizen, who has caused him annoyance mainly during his life, but at the same time the author's unpopularity in Germany stems from it. This was changed in 1998 when the Klostermann Association was founded on both the Czech and Bavarian sides. The most significant event in the author's life was 2008, which was named after him. Thanks to interviews with local witnesses and people actively involved in preserving and

strengthening the legacy of the poet of the Bohemian Forest, the work gives a comprehensive overview of the author's life and afterlife.

Klíčová slova

Karel Klostermann, básník Šumavy, odkaz spisovatele, Nachleben, Šumava, Češtví, Spolek Karla Klostermanna, formy uchování odkazu

Keywords

Karel Klostermann, poet of The Bohemian Forest, legacy of writer, afterlife, The Bohemian Forest, Czech nationality, Karel Klostermann association, forms of keeping legacy

Title

Reflection of Karel Klostermann in Czech memory from the second half of the 20th century

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala celému spolku Karel Klostermann – spisovatel Šumavy za vřelé přijetí do jejich řad a cenné informace. Obzvláště pak jeho zakladateli Václavu Sklenáři, který mi byl vždy nápomocen. Děkuji i Vladimíru Horpeniakovi a Emilu Kintzlovi za poskytnuté rozhovory a panu Kintzlovi zároveň za zapůjčení osobních pamětihodností. Poděkování patří i vedoucímu mé práce PhDr. Davidu Emlerovi a dále PhDr. Janu Lhotákovi za pomoc a poskytnuté materiály ze sušického archivu. Zároveň velké díky směřuje k mé rodině, která mi byla po celou dobu oporou, zvláště pak mamce, za její znalosti českého jazyka a dědovi Hubertovi za jeho nadšení a podporu. Při dalším výčtu nemohu zapomenout na Annu Englerovou a Martina Kalného, kteří mi taktéž poskytli rozhovor a zaměstnankyni Národního filmového archivu MgA. Zuzanu Štefůnkovou za zpřístupnění filmu *Mlhy na Blatech* a důležitých informacích k němu.

Obsah

ÚVOD	3
1 „NACHLEBEN“ ANEB ŽIVOT PO ŽIVOTĚ	6
1.1 FORMY UCHOVÁNÍ ODKAZU.....	7
1.2 „KULTURNĚ KOMUNIKATIVNÍ“ PAMĚŤ.....	9
1.3 KOLEKTIVNÍ PAMĚŤ.....	11
2 SEZNÁMENÍ S KARLEM KLOSTERMANNEM	12
2.1 BIOGRAFIE.....	12
2.2 ČECH, RAKUŠAN NEBO NĚMEC?.....	14
2.3 NAHLÍŽENÍ NA KARLA KLOSTERMANNA.....	17
3 SPISOVATELŮV ODKAZ V DRUHÉ POLOVINĚ 20. STOLETÍ	21
3.1 TVŮRCI KLOSTERMANNOVA „NACHLEBEN“.....	22
3.2 VNÍMÁNÍ AUTORA PO JEHO SMRTI.....	23
3.3 PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE.....	25
3.4 „UPADAJÍCÍ TENDENCE“ ZACHRÁNĚNA KLOSTERMANNOVÝM SPOLKEM.....	27
4 ŠUMAVSKÝ FENOMÉN JMÉNEM KLOSTERMANN	30
4.1 ROK KARLA KLOSTERMANNA.....	31
4.2 NOVODOBÁ SITUACE.....	33
4.3 VLIV TURISMU NA ODKAZ KARLA KLOSTERMANNA.....	35
4.4 OTÁZKA ČISTĚ REGIONÁLNÍ?.....	36
ZÁVĚR	40
SUMMARY	42
POUŽITÁ LITERATURA	44
PRIMÁRNÍ ZDROJE.....	44
SEKUNDÁRNÍ LITERATURA.....	44
NOVINOVÉ ČLÁNKY A PROSPEKTY.....	46
ONLINE ZDROJE.....	46
JINÉ.....	48
TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	49

„Lidé nejsou a nemohou být andělé a kdyby jimi byli, pokládal bych se tvorem nadmíru nešťastným, kdybych, sám andělem nejsem, mezi anděly žít musel. Nejsou také bestie; chybují a pykají za své chyby i za hříchy otců. Nevývádím z toho fakta žádných důsledků, leda ten, že každý člověk zasluhuje tolik ohledů, aby jeho bližní se vmýšlel na jeho místo a sama sebe se tázal, co by on za těch kterých daných okolností činil a jak by chtěl, aby druzí oproti němu si vedli.

Láska k bližnímu je prý stanovisko přemožné, jedině starost o vlastní já je prý rozumným měřítkem pro každé individuum. Nejsem takový nadčlověk, jež by sobě troufal zříkati se všech nároků na pomoc u svých bližních a přátelského spoluzití s nimi. Důsledně: chci-li bráti, musím dávat. Z toho mého stanoviska plyne, že nejsem také pesimista, a že nevidím pouze stinné, pitvorné a hnusné stránky při jednotlivci... Patologické zjevy odkazují jinam nežli do beletrie.

Triumf smrti uznávám, kořím se před ním v prachu, máje v srdci nesmazatelnou naději na vzkříšení. Smrt triumfující se přátelsky na mne usmívá, nešklebí se ze strhaných zraků šíleného samovraha anebo umírající hysterické ženy, jež ovšem nevylučuji z práva, jež mají jako každý jiný člověk na náš soucit...

V tomto přesvědčení jsem žil, s ním odejdu, až čas se můj naplní. Kdybych jinak mluvil, byl bych lhářem a pravda jest mi nejsvětějším praporem.“¹

¹ Karel Klostermann, součástí předmluvy knihy „Kam spějí děti“, citováno z: Vítězslav Tichý předmluva ke knize *Vánice*, Karel Klostermann (Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1955), 16.

Úvod

Diskuzí o tom, co následuje po smrti je nespočet. Půjdeme do nebe, převtělíme se a nebo tím všechno končí? Mnohé osobnosti ve své podstatě neumírají s datem smrti, ale jejich odkaz a takzvaný „Nachleben“ jim zajišťuje další etapu života. Aby se tomu tak mohlo stát, musí se daný člověk libovolným způsobem zapsat ve vzpomínkách společnosti natolik, že ho z ní nechtějí odstranit ani po jeho úmrtí. Jak řekl Cicero „Smrt je hrozná pro ty, jimž všechno končí životem, ne však pro ty, jejichž sláva je nesmrtelná.“² Skromnému Karlu Klostermannovi, který si nepřál nic jiného, než přiblížit svým čtenářům území Šumavy, rozhodně vše životem neskončilo. Dnešní Šumava je jeho jménem doslova protkaná. Otázkou ovšem zůstává, zda tomu tak bylo vždy. Práci píše s hypotézou, že Karel Klostermann nebyl po celý čas vydáván, nýbrž za dob nadvlády nacistů byl spisovatel upozaděn a to kvůli jeho „konverzi“ k češtině.³ Důvodem k výběru právě tohoto spisovatele mě vedl ryze osobní zájem, neboť celý život žiji na Šumavě, která je s autorem úzce spjata. Zároveň mě oslovil jeho osobní charakter, který se jasně odráží v citátu před úvodem mé práce. Ukazuje v něm jeho pohled na život, lásku a nenávisť. K mapování odkazu spisovatele mně přiměla taktéž osobní zvědavost. Je známo, že díla mnoha různých autorů byla za jejich života zakázána, zabývala jsem se tedy myšlenkou, zda KK nepatřil k jednomu z nich. Marně jsem se pokoušela tyto informace dohledat, a proto se staly předmětem mé bakalářské práce. Výše uvedená zkratka KK znamenající Karel Klostermann je jedinou, kterou jsem pro lepší orientaci v textu zavedla.

V první kapitole představuji termín „Nachleben“ aneb život po životě, který vzniká převážně u významných osobností. Ty jsou i po své smrti díky vzpomínání a památníkům tzv. stále mezi živými. Jiné příklady, jakými lze slavnou osobnost uchovat v paměti (jako knihy, filmy, muzea), rozebírám v sekci 1.1. V následujících podkapitolách (1.2 a 1.3) informuji v rámci uchování odkazu o možných druzích pamětí. Kulturní paměť

² Marcus Tullius Cicero, *Ciceros three books of offices, and other moral works*. (New York: Harper & Brothers, 1857), online:

<https://books.google.cz/books?id=uMxGAQAAMAAJ&pg=PA271&dq=cicero:+Death+is+dreadful+to+the+man+whose+all+is+extinguished+with+his+life;+but+not+to+him+whose+glory+never+can+die.&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjz7rbuvbhAhW0sBQKHV0tCmkQ6AEIMTAB#v=onepage&q=cicero%3A%20Death%20is%20dreadful%20to%20the%20man%20whose%20all%20is%20extinguished%20with%20his%20life%3B%20but%20not%20to%20him%20whose%20glory%20never%20can%20die.&f=false> (shlédnuto 29. 4. 2019), 271.

³ Takto se často o jeho češství vyjadřoval tisk, on sám však vysvětloval, že Čechem se cítil od narození. Viz kap. 3.1.

je zaznamenána pomocí znaků ve smyslu památníků, které k osobnosti odkazují. Naproti tomu paměť komunikativní nemá takový časový dosah a zaniká společně s jejími nositeli. S ohledem na zformovaný spolek Karla Klostermanna jsem do práce zařadila i kolektivní paměť, jejíž specifikum je ve společném vzpomínání. Protože se formy uchování odkazu vztahují k místům, na kterých Karel Klostermann působil, představuji ve druhé kapitole krátce jeho život (2.1) a problematiku ohledně jeho původu (2.2), která se později reflektuje v negativních reakcích na autora. Celou kapitolu uzavírá část věnující se pohledu na spisovatele za doby jeho života. (2.3) Přináší první kontroverze, záporné hodnocení a názory se kterými je nucen se vypořádat, což mu na druhé straně ulehčuje podpora větší části veřejnosti. Následné kapitoly popisují vnímání Karla Klostermanna v časové posloupnosti. Poslední velká kapitola, odehrávající se v 21 století, zkoumá jak novodobou situaci v ohledu na „Nachleben“ autora, tak vliv turismu na jeho odkaz (4.3) a autorův dosah i mimo Šumavu (4.4).

Předkládaná práce má tedy přinést kompletní přehled možných změn pohledu veřejnosti ve vnímání Karla Klostermanna a to v závislosti na čase. I přesto, že knih a různých článků lze o autorovi dohledat poměrně velké množství, není k dispozici publikace zabývající se tímto druhem pohledu. Časově jsem práci zasadila do poloviny 20. století a dále pak pokračuje až do dnešního data. Přičemž k pochopení souvislostí není vynechán ani pohled na autora za jeho života, tedy převážně začátkem století. Co se územního vymezení týče, pohybujeme se převážně v oblasti Šumavy, případně ve Vídni či v Plzni.

V rámci zachycení co nejdůvěrnějšího pohledu na autora a analyzování jeho změn jsem využila literaturu psanou Karlem Klostermannem, v jejíchž předmluvách doboví autoři píší uctívající komentáře směrem ke spisovateli předkládané knihy. Zároveň jsem zapátrala v dobovém tisku a pomohla si vybranými články, vyjadřující se právě k Faustinovi⁴. Jelikož na Šumavě ještě nalezneme pamětníky znající osoby, jenž přišli se s spisovatelem do kontaktu a disponují proto neuvěřitelnými informacemi, rozhodla jsem se tuto komunikativní paměť zaznamenat. Informace jsem čerpala taktéž z rozhovorů s bývalým učitelem Emilem Kintzlem a historikem z Muzea Šumavy Vladimírem Horpeniakem. Z důvodu hlavní role spolku Karla Klostermanna–spisovatele Šumavy

⁴ Karel Faustin Klostermann je autorovo celé jméno. Původně vydával své články jen pod přízviskem Faustin.

v dnešní formě odkazu, jsem hovořila i s jeho zakladatelem Václavem Sklenářem. Čerpala jsem také z poznatků Sklenářovi přednášky nebo z diskuzí a vlastního pozorování na schůzi spolku. Ze sekundární literatury jsem se často opírala o Maxe Regala a jeho publikaci „Život a dílo Karla Klostermanna“, zatím té nejdůležitější, která o autorovi vyšla. V hlavní kapitole často zmiňuji různé knižní tituly odkazující se více či méně ke Karlovi i jeho dílům, a to s cílem zmapování kdo a jak o autorovi píše. Pro čerpání informací mi nadále posloužily zápisy ze symposií ze Sušice a Klatov. České zdroje jsou rovněž doplněny o německé, kde k nejhlavnějším řadím *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen* od spisovatelky Mareile Ahrdnt.

1 „Nachleben“ aneb život po životě

Termín „Nachleben“ užívaný nejen Aby Warburgerem⁵ záměrně nechávám v jeho původním znění, a to z důvodu složitosti jeho překladu. V anglických pramenech se střídají výrazy „second life“ a „afterlife“, ale často nacházíme i nepřeložené, uvozené slovo „Nachleben“. V češtině bychom mohli říci, že mluvíme o tzv. „druhém životě“, přičemž je potřeba upřesnit význam tohoto spojení. Řeč je o něčem uplynulém, mrtvém, co je znovu přeneseno do přítomnosti.⁶ Článek „Artistic Survival“, který srovnává pohled Pantofskyho a Warburga na tzv. „Nachleben“ antiky, poukazuje na možnou diferenci v jeho vnímání. Zatímco Warburg ho považuje za kontinuální jev, něco, co zkoumanému subjektu (zde antice) jen prodlužuje životnost, Pantofsky vidí mezi uplynulou formou antiky a tou obnovenou značné rozdíly.⁷

S touto problematikou se setkáváme již po staletí. Táhne nás k tomu tendence uchovat si méně či více známou osobnost v našich vzpomínkách. S novou dobou, vývojem písma, televize (tedy filmů) či internetu se mění možnosti, kapacitní charakter a o tzv. „Nachleben“ roste počet zájemců. Nejde již více jen o předávání informací z generace na generaci, pomalu přibývají písemné vzpomínky, a to jak materiální, tak online.⁸ Celkově se pohybujeme v odvětví retrospektivního vzpomínání na mrtvé, kdy skupina lidí udržuje zesnulého v přítomnosti a buduje jeho obraz.⁹ Jeho popularita roste podle dnešního trendu s odstupem času od smrti dané osobnosti na významu.¹⁰

Tzv. druhý život je skloňován ve vícero kontextech. Již začátkem 20. století vyšla kniha „Das Nachleben der Antike“ od Otty Immische,¹¹ který se zaměřuje na znovuoživení antického umění. „Nachleben“ lze ovšem zkoumat na příkladech konkrétních děl, uměleckých, politických i jiných směrů, skupiny lidí, ale často i jednotlivých osobností.

⁵ Německý historik žijící koncem 19. a začátkem 20. století, zabývající se kulturní teorií. V jeho dílech jako jeden z prvních zavedl a vysvětlil pojem Nachleben.

⁶ Ulrich Raulf, „Nachleben“. A Warburgian Concept and its Origins (příspěvek přednesený v rámci 150 výročí narození Abyho Warburga), shlédnuto online: <https://www.youtube.com/watch?v=u6Hgw8ooams> (22. 2. 2019).

⁷ George Didi-Huberman, „Artistic Survival: Panofsky vs. Warburg and the Exorcism of Impure Time“, *Common Knowledge*, č. 9 (jaro 2003): 273–274.

⁸ Aleida Assmann, „Speichern oder Erinnern? Das kulturelle Gedächtnis zwischen Archiv und Kanon“, v *Speicher des Gedächtnisses. Bibliotheken, Museen, Archive. Teil 2: Die Erfindung des Ursprungs. Die Systematisierung der Zeit*, eds. Csaky Moritz and Peter Stachel (Wien: Passagen Verlag, 2001), 27–28.

⁹ Jan Assmann, *Kultura a paměť. Písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku* (Praha: Prostor, 2001), 58.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Otto Immisch, *Das Nachleben der Antike* (Leipzig: Dietrich'sche Verlagsbuchhandlung, 1933).

Motivem k vytváření takového odkazu je pak často síla psychiky, kde svou roli hrají emoce spojené s konkrétní osobou, událostí apod.¹² Z logiky věci vyplývá, že tento stále si připomínající subjekt musí být všeobecně znám, aby se o budování jeho odkazu někdo zasadil a zajímal. Jak v již zmiňované knize Immich shrnul větou: „Vše co žilo a mělo určitý vliv, stále žije a ovlivňuje.“¹³

Nejedná se tedy o druhý život chápaný z náboženského hlediska¹⁴ jako posmrtný, nenavrátí se sami, nýbrž jsou resuscitováni a přivedeni zpět k životu skrze umění.¹⁵ Co se spisovatelů týče, komentuje jejich odkaz sám známý autor Walter Benjamin tím, že samotný překlad díla, je určitou formou druhého života umělce.¹⁶ Zároveň nutno podotknout, že každá forma umění žije, přežívá a vede i druhý život.¹⁷

1.1 Formy uchování odkazu

Ve své práci cílím konkrétněji na odkaz známé osobnosti, a proto se v následující kapitole již nezabývám formami odkazů skupin, směrů či uměleckých děl, nýbrž jedné autority. Prostředků k tomu vhodných je hned několik. Mezi ty nejzákladnější patří písmo, přičemž spisovatelé si částečně svůj odkaz budují sami. Jak o nich, tak o ostatních umělcích se můžeme dočíst v jiných knihách, článcích, biografiích apod. Tyto publikace přežívají nezávazně na jejich úmrtí. Jak již bylo zmíněno, k jejímu zviditelnění pak přispívají překlady do jiných řečí anebo nová vydání. Csendes tuto myšlenku vystihl větou: „Právě tím, že člověk rozvíjí nynější věci převzaté z minulosti, může zajistit jejich setrvání zasahující až do budoucnosti.“¹⁸ Stále upadající čtení je u této formy jeden ze zásadních problémů, který si uvědomoval již Aby Warburg, a pravidelně k četbě vybízel. Důkazem

¹² Georges Didi-Huberman, *The surviving image: Phantoms of time and time of phantoms: Aby Warbourg's history of art* (Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press, 2017), 179.

¹³ Daniel Wiedner, Paper given at the Conference: *Afterlife. Writing and Image in Walter Benjamin and Aby Warburg*, (Brasil: Universidad Federal de Minas Gerais, Belo Horizonte, October 2012) verfügbar an der Webseite: http://www.zfl-berlin.org/tl_files/zfl/downloads/personen/weidner/life_after_life.pdf, (staženo dne 20.02.2019), 4. Původní znění: Everything that lived and effected continue to live and effect.

¹⁴ V náboženské kultuře jsou představy o tom co se stane po smrti velmi důležité a můžeme podle toho sledovat různé náboženské směry; Marek Nekula, *Smrt a zmrtyýchvstání národa: Sen o Slavíně v české literatuře a kultuře* (Praha: Nakladatelství Karolinum, 2017), 249.

¹⁵ Raulf, „Nachleben“. A Warburgian Concept and its Origins.

¹⁶ Wiedner, *Afterlife. Writing and Image in Walter Benjamin and Aby Warburg*, 6.

¹⁷ Ibid., 8.

¹⁸ Csendes Peter, „Vom Speicher des Gedächtnisses zum Gedächtnisort – Historische Vereine“, v *Speicher des Gedächtnisses: Bibliotheken, Museen, Archive; Die Erfindung des Ursprungs; Die Systematisierung der Zeit* (Wien: Passagen Verlag, 2001), 105. Původní znění: „Allein dadurch, daß man das Gegenwärtige aus dem Vergangenen entwickelt, kann man ihm eine Dauer in Zukunft versichern“.

byla například jeho slavnostní řeč v Itálii, kterou zakončil výzvou: „[...] pojďme opět začít číst“.¹⁹

Mezi tzv. místa paměti řadíme i pojmenovávání ulic a budov, převážně v místě původu zemřelého. Znamějším tvářím, mezi které lze zařadit i později představeného Karla Klostermanna, jsou stavěny různé památníky, sochy, pomníky a informační tabule. Ty jsou spojeny s určitou skupinou lidí, která se o jeho vybudování zasloužila a která na základě uchování vzpomínky, kulturní paměti usiluje o zviditelnění dané osobnosti. Památníky lze vnímat jako „fundace identity těch, kdo přežili“.²⁰ Stejně tak jako filmy, prezentace, přednášky nebo historické výstavy nám pomáhají uchovávat si a dále vzpomínat na zemřelou autoritu.

Jedna z nejvyšších forem odkazu je pak vybudování muzea, za čímž povětšinou stojí činnost spolku starající se o uchování odkazu autorit.²¹ Pokud je muzeum vztažené k osobě z dávné minulosti, k dynastii nebo území, jedná se převážně o spolky historické, jejímž cílem je mimo jiné uvést historické záznamy do úrovně dnešního světa.²² Mezi základní náplň práce takovýchto kolektivů lidí je sběr dokumentů, jejich uchování a poskytnutí k historicko-vědeckým účelům. Tím pak mají probouzet zájem o historii.²³ Za vybudováním muzea vztahující se k jediné osobnosti z moderních dějin povětšinou stojí jen zájmový spolek. Ten ve vztahu k paměti řadíme mezi tzv. „funkční místa paměti“,²⁴ jeho funkce o probouzení historického zájmu je identická. Konkrétně mám na mysli níže rozebíraný spolek Karla Klostermanna fungující i na německé straně a zviditelňující osobnost tohoto spisovatele.

Tyto formy vzpomínání představují pro jedince indikátory, orientaci a stále si připomínání dané osobnosti.²⁵ Při jejich výčtu nutno zmínit i události s umělcem spojené, různá výročí, výstavy a přednášky.²⁶ Často jsou zmiňované i obrazy. Např. pan Hubermann jejich dopadu na formování „Nachleben“ věnoval téměř celou knihu. Odkaz je

¹⁹ Didi-Huberman, *The surviving image*, 339. Původní verze: “let’s begin the reading again“.

²⁰ Reinhart Koselleck, citováno z knihy: Assmann, *Kultura a paměť*, 59.

²¹ Csendes, „Vom Speicher des Gedächtnisses zum Gedächtnisort – Historische Vereine“, 103.

²² *Ibid.*, 106.

²³ *Ibid.*

²⁴ Denisa Labischová, *Co si uchováme v paměti? Empirický výzkum historického vědomí* (Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013), 24.

²⁵ Moritz Csaky und Peter Stachel, Geleitwort zu *Speicher des Gedächtnisses. Bibliotheken, Museen, Archive. Teil 2: Die Erfindung des Ursprungs. Die Systematisierung der Zeit*, eds. Moritz Csaky und Peter Stachel (Wien: Passagen Verlag, 2001), 11.

²⁶ *Ibid.*

zkoumaný převážně u malířů, uměleckých stylů a všeobecně u umění, což pro mou práci není stěžejní.²⁷

S novými technologiemi roste význam i všech vyjmenovaných forem a pamětních míst. Díky nim si lze snadno o známé osobnosti mnohé zjistit a vzbudit tak zájem o formu jejího odkazu. Nadbytek informací ovšem neznalému čtenáři přivodí spíše než orientaci znejistění,²⁸ a proto si i zde připomeňme, jak důležité je, s jakými zdroji zainteresovaný jedinec pracuje.

1.2 „Kulturně komunikativní“ paměť

Máme-li zařadit vzpomínání na mrtvé do jedné ze skupin pamětí definovaných manželé Assmanovými jako „kulturní“ a „komunikativní“, musíme této oblasti vymezit místo někde mezi těmito substancemi.²⁹ Nazvala jsem danou paměť tedy „kulturně komunikativní“. „Kulturně“ neboť nositeli paměti jsou i instituce, obřady či jiné kulturní prvky. Zároveň nesmíme opomenout pojem „komunikativní“, protože se stále jedná o lidskou formu paměti.³⁰ Liší se především dobou, po kterou jsou uchovávány. Zatímco paměť „kulturní“ sahá do dávné historie, v komunikativní paměti udržujeme vzpomínky jen po omezený čas.³¹ Tento typ paměti je ovlivněn afekty jako láskou, zájmem, účastí, pocity či tužbou po sounáležitosti nebo naopak nenávistí, bolestí a vinou.³² Tyto pocity jsou vytvářeny na základě lidského kontaktu.³³ Můžeme ji nazývat také jako paměť generační, která se většinou s každou generací mění.³⁴ Čímž se ale zároveň komunikativní neboli živoucí vzpomínka stává vzpomínkou stálou a udržovanou.³⁵

U kulturní paměti hraje důležitou roli tradice³⁶ a historie vzpomínky namísto historie faktické.³⁷ V následku nynějšího vývoje se tato paměť čím dál tím více rozšiřuje, zatímco paměť komunikační se naopak dostává do pozadí.³⁸

²⁷ Didi-Huberman, *The surviving image*, 197.

²⁸ Csaky und Stachel, Geleitwort, 12.

²⁹ Assmann, *Kultura a paměť*, 57.

³⁰ *Ibid.*, 56.

³¹ Assmann, *Kultura a paměť*, 60.

³² Jan Assmann, *Religion und kulturelles Gedächtnis* (München: C.H.Beck, 2000), 13.

³³ *Ibid.*

³⁴ *Ibid.*, 38.

³⁵ Assmann, *Kultura a paměť*, 60.

³⁶ Assmann, *Religion und kulturelles Gedächtnis*, 19.

³⁷ Labischová, *Co si uchováme v paměti? Empirický výzkum historického vědomí*, 20.

Kultura vzpomínání pracuje s umístováním znaků jako například památníků do přirozeného prostoru, které pak slouží jako médium kulturní paměti. Nemusí se jednat však jen o konkrétní znaky, nýbrž celá tato krajina může být jako celek vnímána za takové médium.³⁹ Vztaženo k zaměření této práce lze říci, že památníky a místa spojována s Karlem Klostermannem, které budou později představeny, jsou znaky určité kulturní paměti. Ovšem díky jeho působení a psaní o Šumavě a vzhledem k tomu, že se zde i většina památníků nachází, může být tato celá oblast vyzdvížena na pozici znaku.

Bavíme-li se o místech paměti, nutno podotknout, že tento termín je nejvíce znám díky Francouzi Pierrovi Norovi a souboru jím redigovaných knih z 1984–1992 *Les Lieux de mémoire*. V této sedmidílné knize dal této problematice teoretický základ a popsal francouzská místa paměti, stejně tak jako později italští, němečtí a další autoři popsalí ty ve své zemi.⁴⁰ Téměř každá takováto kniha vychází právě z jeho myšlenek. Již v 19. a 20. století se společnost o tato místa vědomě starala a rozvíjela je. Tento rozvoj si lze ale zároveň vysvětlit skrze upadající povědomí o událostech, osobnostech apod., které lze tímto způsobem zviditelnit.⁴¹ Dalším důležitým faktorem ovlivňující celý proces vzpomínání a s ním spojené pečování o místa paměti je doba, ve které se nacházíme, politický režim či jiné události. Během válek otázka paměti nebyla zdaleka tak rozšířená jako dnes, stejně tak pod autoritativními režimy, kdy bylo vzpomínání spíše zneužíváno k podpoření ražené ideologie. S demokracií a ustálením politické situace se začalo čím dál tím více navracet k historii, nastartovala se pováleční obnova pomníků a kulturní vzpomínání rostlo na významu.⁴² V prvním desetiletí 21. století se výše skloňovaná problematika dostala dokonce mezi hlavní témata, kterými se kulturní věda zabývá.⁴³

³⁸ Pierre Nora, Geleitwort zu *Heritage, Memory & Identity*, Helmut Anheier und Yudhishtir Raj Isar (London: SAGE Publications, 2011), ix.

³⁹ Assmann, *Kultura a paměť*, 56.

⁴⁰ Emil Brix, Ernst Bruckmüller a Hannes Stekl předmluva ke kniz. *Memoria Austriae I.: Menschen, Mythen, Zeiten*, Emil Brix, Ernst Bruckmüller a Hannes Stekl eds. (Wien: Verlag für Geschichte und Politik, 2004), 9–10.

⁴¹ Labischová, *Co si uchováme v paměti? Empirický výzkum historického vědomí*, 23.

⁴² Pierre Nora, Geleitwort, x.

⁴³ Daniel Wiedner, Paper given at the Conference: *Afterlife*, 1.

1.3 Kolektivní paměť

Rozebírané vzpomínání na mrtvé spojuje v tomto rámci určitou komunitu lidí a zakládá společenství, které se může prezentovat svoji vlastní identitou.⁴⁴ Nejedná se tedy o jednotlivce jako doposud, nýbrž o jejich skupinu, utvrzující se v dané vzpomínce a společnými silami jí udržující. Avšak častěji, než se spisovateli jako je tomu v tomto případě, je tato forma paměti spojována s politikou, bolestnými vzpomínkami či velice významnými historickými událostmi, pro jejíž zobrazení jsou typickými prvky památníky, svátky, písně nebo slogany.⁴⁵ Nicméně nad vzpomínáním každé osobnosti se takovýto kolektiv může v menší či větší míře vytvořit, přesně tak jako se tomu stalo v případě Klostermannova spolku.

V takovýchto případech je tvořena vzpomínka, která vytrvá déle, než po tři generace avšak její životnost je neodhadnutelná.⁴⁶ Je tvořena na základě jednotlivců budující kolektiv, kteří ji udržují⁴⁷ a tím vynášejí sílu kolektivního vzpomínání nad individuální.⁴⁸ K formování takového kolektivu přispívá právě činnost spolků, kteří se o určité vzpomínky starají a seskupují lidi se stejnou ideou a záměrem. Rakouský historik Peter Csendes dokonce udává, že takovéto spolky jsou nositeli kolektivní společenské identifikace, respektive se o to snaží.⁴⁹

⁴⁴ Assman, *Kultura a paměť*, 59.

⁴⁵ Assmann, *Religion und kulturelles Gedächtnis*, 17–18.

⁴⁶ *Ibid.*, 14.

⁴⁷ *Ibid.*, 18.

⁴⁸ James V. Wertsch und Doc M. Billingsley, „The role of narrative in commemoration: Remembering as mediated action“, v *Heritage, Memory & Identity*, eds. Helmut Anheier a Yudhishtir Raj Isar (London: SAGE Publications, 2011), 30.

⁴⁹ Csendes, „Vom Speicher des Gedächtnisses zum Gedächtnisort – Historische Vereine“, 110.

2 Seznámení s Karlem Klostermannem

Jak bylo již zdůvodněno, vzpomínky se často pojí s určitými místy. Konkrétně v případě Karla Klostermanna můžeme říci, že celé vzpomínání na něj je spojeno s jeho osobní dráhou, s místy kde žil, pracoval, psal a pohyboval se. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla do mé práce vložit kapitolu, kde představím život zmíněného spisovatele.

2.1 Biografie

Karel Klostermann se narodil 13. února 1848 v hornorakouském Haagu.⁵⁰ Oba jeho rodiče pocházeli ze Šumavy, kam se společně v jeho dětských letech přestěhovali.⁵¹ Nejdříve žili v Sušici, Štěkni, Žichovicích a později zavítali i do Kašperských Hor.⁵² Časté stěhování bylo zapříčiněno otcovým povoláním lékaře, avšak Karel poměrně hodně času trávil na studiích. Základní školu navštěvoval ve Stříbrných (dnes Nalžovských) Horách, ve čtvrté třídě přestoupil do Klatov, kde střídavě s Pískem studoval na gymnáziu. V roce 1865 v Písku odmaturoval a následovala univerzita ve Vídni.⁵³ Na žádost svého otce zde studoval medicínu, avšak po deseti semestrech se vrátil, odkazujíc se na svou krátkozrakost, nelibost studia a finanční problémy.⁵⁴ Po dvou letech na místě vychovatele v Žamberku, se vrací do Vídně, kde začíná psát do deníku *Wanderer*. Po roce firma zkrachovala a Karel Faustin se přes známé dostal na nově zřízenou německou státní reální školu v Plzni jako učitel francouzštiny. Zde působil až roku 1908, ale ve městě setrval déle, jelikož byl veřejně činný jako člen městské rady, okresního zastupitelstva a několika kuratorií.⁵⁵ Touto aktivitou a zároveň jeho tvorbou se značně podílel na kulturní činnosti města Plzně.⁵⁶ Zbytek svého života strávil ve Štěkni a na Šumavu se již často nevracel, což

⁵⁰ Datum narození KK je často zaměňováno za 15.02.1848, dokonce i na jeho hrobě je uveden chybný den. Původ tohoto omylu není znám, ovšem rodný a úmrtný list potvrzují datum 13. února.

⁵¹ Max Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna* (Praha: Nakladatelství Jos. R. Vilímek, 1926), 8–11.

⁵² Vladimír Horpeniak, *Šumava očima Vladimíra Horpeniaka I.* (Plzeň: Starý most, 2014), 234.

⁵³ Mareile Ahrndt, *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen: Die allmähliche Wandlung eines Deutschen zum tschechischen Literaten* (Frankfurt am Main: Haag und Herchen, 1995), 30–31.

⁵⁴ Karel Klostermann „Vlastní životopis spisovatelův“, in *Básník Šumavy*, ed. Václav Dresler, 58.

⁵⁵ Klostermann „Vlastní životopis spisovatelův“, 59–60.

⁵⁶ Jaroslav Wiendl, předmluva ke knize *100 let knihovny města Plzně*, Karel Fleissig (Plzeň: Knihovna města Plzně, 1976), 3.

dává za vinu i událostem v Kašperských Horách z roku 1908.⁵⁷ Karel zdaleka nepatřil mezi nejlepší studenty, avšak jeho znalost jazyků byla úctyhodná. Např. přeložil z vlastiny román „Manžel“ od Bruna Speraniho vydaný roku 1897. Kromě jazyka českého a německého ovládal i jazyk španělský, francouzský a italský.⁵⁸

Budeme-li chtít přiblížit profesní dráhu Karla Klostermanna, vracíme se k vídeňskému časopisu *Wanderer*. Zde jako 24letý tzv. německý spisovatel s českou identitou započal svoji kariéru.⁵⁹ A to v jazyce německém, na vydání své první české knihy si počkal až do svých 43. narozenin, což takovýmto publikacím dodává kvality. Byl již zkušeným mužem bez mladistvých iluzí a využil své vyzrálosti.⁶⁰ V mládí však psal drobné črty i do českých časopisů *Národní Politiky* a do *Hlasu Národa*. V roce 1895 začal psát fejetony do německy psaného deníku *Politik*, který hájil české zájmy.⁶¹ Na popud přátel a odborníků dal těmto fejetonům Karel knižní podobu a na své vlastní náklady je vydal pod názvem „Böhmerwaldskizzen“. Na to konto ho oslovil redaktor českého měsíčníku *Osvěta* Václav Vlček s nabídkou o spolupráci.⁶² KK napsal roku 1890 svou první českou povídku *Rychtářův syn*, která později vyšla v knize povídek „V srdci šumavských hvozdů“ a následující rok vydal jednu z jeho nejčtenějších publikací „Ze světa lesních samot“.⁶³ K počátkům své kariéry se vyjádřil následovně:

„Neměl jsem nikdy aspirace, státi se nějakým vynikajícím zjevem v české literatuře, ani vůbec v písemnictví, do něhož jsem se dostal poměrně dosti pozdě a počal jsem psát, když mi minul 37. rok mého věku, r. 1885, a věru nevím, co jsem měl původně na mysli, leda to, že jsem, byv k tomu vyzván p. Václavem Nedomou, chtěl napsat několik feuilletonů do bývalé německé *Politik*. Tak jedině se i stalo, že jsem počal psát po německu.“⁶⁴

⁵⁷ V tuto dobu v Kašperských Horách proběhla potyčka mezi českými a německými obyvateli, při které došlo dokonce ke smrtelnému zranění. Klostermann odsoudil město, že nezasáhlo včas a nechali to zajít takhle daleko; Vladimír Horpeniak (historik Muzea Šumavy). Osobní rozhovor s autorem, 13.3. 2019.

Na říjnovou událost odkazuje spisovatel i ve své vlastní bibliografii: Klostermann „Vlastní životopis spisovatelův“, 63.

⁵⁸ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 31.

⁵⁹ Ahrndt, Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen, 24.

⁶⁰ Dresler, *Básník Šumavy*, 12.

⁶¹ Petr Mazný et al., eds., *100 zajímavostí ze staré Šumavy II.: od Nýrska do Prachatic* (Plzeň: Starý most, 2011), 68.

⁶² Josef Brand „Klostermannova Šumava: Stručné informace o její minulosti a současnosti“, in *Klostermannova Šumava*, ed. Sláva Vaneš (Praha: Západočeské nakladatelství, 1998), 1.

⁶³ Karel Kliment, *Život a dílo Karla Klostermanna* (Cheb: Stráž, 1973), 15.

⁶⁴ Petr Šimák, *Karel Klostermann: Vzpomínky na Šumavu II: Sběrka rozptýlených pamětí* (Strakonice: Nakladatelství Hrad Strakonice, 2012), 25.

Téměř vše svá díla zasadil na Šumavu, území které je s ním pokrevně spjato.⁶⁵ Ve svých dílech zachytil ryzí krásu přírody, než ji zničila vánice roku 1870, zároveň tvrdě pracující místní obyvatelé a měníci se ráz šumavských krajin. Roku 1919 onemocněl rozedmou plic a na následky v červenci roku 1923 zemřel.⁶⁶ Ač si přál být pochován u svého otce v hrobce rodiny Abelů, nebylo mu vyhověno a jeho hrob nalezneme dnes v Plzni. Sice neznáme důvody, proč by hůrecký farář pan Březina svolil jen v případě, že Klostermann se na Hůrku dopraví sám (tedy nereálná podmínka),⁶⁷ můžeme být ale rádi, že se tak nestalo. Hrobka rodiny Abelů byla totiž po druhé světové válce zdevastována, těla roztrhána a znásilněna vojáky.⁶⁸

Jeho schránku si tedy přivlastnilo město Plzeň a na jeho památku mu vypravili královský pohřeb. Již samotný průvod ve Štětkni na nádraží odkud byl zesnulý do Plzně odvezen následovaly davy lidí, ovšem zdaleka se to nevyrovnalo truchlícímu počtu obyvatel čekající na zesnulého ve městě a podílejících se na smutečním průvodu.⁶⁹

2.2 Čech, Rakušan nebo Němec?

Karel Klostermann má své kořeny v Čechách, ačkoliv jeho rodným městem je rakouský Haag. Své dětství strávil na českém území Šumavy, odkud pocházeli i jeho rodiče.⁷⁰ Nacházela se zde ovšem i početná menšina německého obyvatelstva, se kterou často přicházel do kontaktu. Na základě toho a častému využívání německého jazyka v kruzích své rodiny, tuto cizí řeč plně ovládal. Jeho otec Josef Klostermann a prarodiče žili sice na území Čech, ale v německém prostředí. Mluvili německy, a i se k této identitě hlásili. Josef se později naučil česky a vzal si za ženu Charlottu, jejíž otec ke všemu pochází z Horního Rakouska.⁷¹ I přesto, že v rodině Karla Klostermanna bylo mluveno německy, díky prostředí, ve kterém vyrůstal a návštěvám českých škol, přilnul více k této národnosti. V dospělých letech již uvádí, že se vždy cítil býti Čechem. Dokazuje to i jeho

⁶⁵ Pavel Nedvěd, *Povídání o staré Šumavě* (Šumava: Hirschenstein Šumava JP, 2003), 303.

⁶⁶ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 85.

⁶⁷ Článek „Nesplněné přání Karla Klostermanna“, *Český deník*, č. 203 (26. 7. 1923) citován z knihy: Ondřej Fibich a Ivana Řandová, *Karel Klostermann: Vzpomínky na Šumavu III: V hájemství starých časů* (Strakonice: Nakladatelství Hrad Strakonice, 2014), 88.

⁶⁸ Takzvaný „tanec s mrtvolami“ je blíže popsán v knize: Emil Kintzl, *Zmizelý kousek Šumavy: aneb Komu za to „dík“?* (Kašperské Hory: Ing. Karel Pokorný, 2005), 115.

⁶⁹ Zdeněk Roučka, *Šumavou Karla Klostermanna: Obrazy 1875–1914* (Plzeň: ZR & T, 2008), 246.

⁷⁰ Horpeniak, *Šumava očima Vladimíra Horpeniaka I.*, 234.

⁷¹ Ahrndt, *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen*, 29.

pobyt ve Vídni, kde se družil s českou menšinou, aby mohl mluvit svým rodným jazykem a vzpomínat tak na domov.⁷² Navzdory tomu, že začal svoji kariérní dráhu v jazyce německém, psal své články do časopisu *Wanderer*, určeného právě českým Vídeňákům.⁷³ Další německé črty vycházely mezi lety 1885–87 v pražském časopise *Politik*.⁷⁴ Na základě těchto úryvků vznikla kniha „Böhmerwaldskizzen“, což byla jeho jedinou německou knihou a od té doby vydává výhradně české tituly. Označuje se za českého spisovatele s českou identitou,⁷⁵ zanevřel tak na jeho záviděníhodnou schopnost, kterou jako jeden z mála disponoval, a to psát kvalitní díla ve dvou jazycích.⁷⁶

„*I přesto, že jsem německého původu, chybí mi přece dva důležité rysy tohoto rodu, blond vlasy a německá preciznost.*“⁷⁷ Takto komentoval sám autor neustálé spory o jeho původu. A i přesto, že mu bylo vytýkáno, že ve svých dílech znázorňuje z velké části německé obyvatelstvo, byl spisovatelem českým.⁷⁸ Navzdory jeho vyhraněnému názoru na svoji národnost byl k ostatním nacionalitám velmi loajální, usiloval navíc o rovnoprávné a harmonické soužití na území Čech nezávisle na jazyku.⁷⁹ Němce měl rád a vážil si jich a proto není divu, že jeho první manželka byla Němka.⁸⁰ Později byl Karel dokonce považován za apoštola smíření. Přesvědčit se o tom můžeme na pomníku na Srní, kde jsou vyryta slova Adolfa Heyduka⁸¹: „Básník Šumavy, Apoštol smíření mezi Čechy a Němci“.⁸² KK využil každé příležitosti, aby se zasloužil o smír mezi oběma národy.⁸³ To dokazuje jak svými knihami, tak činy. Známa je například aféra z Kašperských Hor

⁷² Ahrndt, *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen*, 34.

⁷³ *Ibid.*, 56.

⁷⁴ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 89.

⁷⁵ *Ibid.*, 64.

⁷⁶ Václav Maidl „O jazykové podvojnosti Karla Klostermanna – a nejen o ní“, in *Karel Klostermann (1848–1923): Soupis díla* (České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna, 2008), 225.

⁷⁷ Ahrndt, *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen*, 40.

⁷⁸ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 139.

⁷⁹ Josef Peřina, „Reflexe šumavské multietnicity v prózách Karla Klostermanna“, in *V ráji realistickém: Sborník příspěvků ze symposia věnovaného Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře*, eds. Viktor Viktora, Milena Hálková a Pavlína Doležalová (Klatovy: Městská knihovna Klatovy, 2009), 66.

⁸⁰ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 142.

⁸¹ Adolf Heyduk, předmluva ke knize *Básník Šumavy*, Václav Dresler (Brno: Moravská akciové knihtiskárna, 1914), 6. : „*A tak podíváme-li se do celé práce a celého života Klostermanna, shledáme, že jest opravdovým apoštolem smířlivosti, podmíněné vzájemným poznáním se obou kmenů, obývajících krásnou zemi českou, Čechů i Němců. Nepřítel pessimismu jest Klostermann nejpovolanějším tlumočnickem národního smíru a má přední místo v řadách těch spisovatelů, již snaží se oba národy sblížit, jest vzorem člověka i básníka c prostém slova smyslu.*“

⁸² Petr Mašek, *Karel Klostermann – spisovatel Šumavy: Karl Klostermann – Dichter des Böhmerwaldes 1848–1923*, (Příbram: Dr. Rebstock, 2008), 21.

⁸³ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 64.

v podobě národnostního konfliktu, kvůli které v pozdějších letech na toto město zanevřel.⁸⁴ Věřil však v poklidné soužití obou etnik, což vyjádřil i v jedné ze svých knih: „Jsem na hony vzdálen politickým aspiracím, snažím se jen v této nevlídné době přispět mírovým slovem. Co my tady nahoře potřebujeme nejméně, je rasová nenávisť, neštěstí, kterého jak znám šumavský lid, budeme snad ušetřeni.“⁸⁵

Roku 1922 vyšel v *Gablonzer Tagblattu* článek namířený proti Karlu Klostermannovi. Uvádí, že v sobě nemá ani kousek ze slovanské krve a vykreslil povídačku o jeho literární dráze, že se snažil být německým básníkem, ale nesetkal se s úspěchem a lidé v jeho dílech viděli jen chabé napodobeniny Stiftera. Z toho důvodu se prý rozhodl zkusit své štěstí na české straně.⁸⁶ Karla pomluva vznášející se nad jeho osobou trápila. Ač situaci stále objasňoval, lidé nebyli za to ji pochopit. „Že prý jsem začal psát německy a teprve, když jsem u Němců nepochodil, že jsem obrátil a přiklonil se k české literatuře. Je to nesmysl; kromě feuilletonů do Politik, sebraných z malé části do Böhmerwaldskizzen jsem vůbec nic německy nepsal, nejméně ovšem se domáhal úspěchů v německé literatuře a přízně něm. obyvatelstva.“⁸⁷ Takto se k tomu sám vyjádřil ve své autobiografii, ale ani to nestačilo, a ještě v důchodovém věku v dopisech směřovaných svým známým několikrát celý příběh znovu vysvětloval. Prosil je tím, aby pokud možno, uvedli věci na pravou míru a dali konec těmto pomluvám. Tak provedl například Kajetán Turek roku 1933 v Sušických listech.⁸⁸

Karel Klostermann byl Čech a vlastenec.⁸⁹ Toto tvrzení podtrhuje fakt, že spolu s dalšími autory podepsal roku 1917 Manifest českých spisovatelů, ve kterém požadovali sebeurčení českého národa.⁹⁰

⁸⁴ Vladimír Horpeniak (historik Muzea Šumavy). Osobní rozhovor s autorem, 13.3. 2019.

⁸⁵ Karel Klostermann, *Črty ze Šumavy 1890* (Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1986), 11.

⁸⁶ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 138.

⁸⁷ Klostermann „Vlastní životopis spisovatelů“, 63.

⁸⁸ Kajetán Turek, „K desetiletému jubileu úmrtí básníka Šumavy Karla Klostermanna: Češství Klostermannovo“, *Sušické noviny*, č. 30 (28. července 1933): 1.

⁸⁹ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 147.

⁹⁰ Marcel Mahdal, „Manifest českých spisovatelů“ (28. 9. 2010), <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/manif-est-ceskych-spisovatelu/> (shlédnuto 24. 4. 2019).

2.3 Nahlížení na Karla Klostermanna

Karel byl velmi uctíván již od úplného začátku své kariéry. Po uvedení svých prvních črtů v časopisech byl vyzván, aby je vydal v knižní podobě, neboť se setkali s neočekávaným úspěchem. Díky neubývajícím pozitivním ohlasům a pracovní nabídce pokračoval ve své kariéře spisovatele doprovázené opět velkým uznáním.⁹¹ Dokonce kníže Bedřich Schwarzenberg mu osobně děkoval za knihu „Ze světa lesních samot“ a ač přečetl mnohá díla o Šumavě např. od Prölla či Höllriegla udává, že Klostermannovy spisy mu byly milejší než kterékoliv jiné.⁹² Přesto se ovšem našli odpůrci tohoto spisovatele. Jeho česko-německý původ se stal „až jakýmsi hromosvodem nacionálně zabarvených animozit.“⁹³ Německé veřejnosti a celému školství se nezamlouvalo Klostermannovo české vlastenecké smýšlení. Vyznavači německého jazyka směřovali k němu jejich nenávisť, která se dá ovšem částečně vysvětlit uvědoměním jakou ztrátou pro německou literaturu autorovo rozhodnutí nese.⁹⁴ Po vydání knihy „Za štěstím“ se tito ujali možnosti a napadli jeho román, kde údajně vzbuzoval a podporoval národní nesnášenlivost.⁹⁵ Díky jeho dobrým kontaktům s knižetem a jinými důležitými osobami⁹⁶ bylo toto neprávem položené oznámení smeteno ze stolu. O tom ho informuje jeho přítel a nakladatel Vilímek roku 1896 v dopise, na jehož konci ho varuje, že má v Plzni mnoho nepřátel.⁹⁷ Napadali jeho přednášky a znepríjemňovali mu celý jeho učitelský pobyt.⁹⁸ Ještě pozdní léta Klostermanna provázeli jeho němečtí nepřátelé z plzeňské reálky, kdy se zasadili o to, aby mu nebyl zvýšen důchod.⁹⁹

Dalším kritikem se ukázal F. X. Šalda, který vydal negativní recenzi, ve které označuje jeho díla za plochá, banální a prázdná.¹⁰⁰ Kladných recenzí Klostermannových knih se v tisku objevilo nespočet, zároveň však nebyl Šalda jediným kritizujícím

⁹¹ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 90.

⁹² *Ibid.*, 67.

⁹³ Jaroslava Janáčková, „Beletrista Klostermann v trojí časové tísni“, in *V ráji realistickém: Sborník příspěvků ze symposia věnovaného Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře*, eds. Viktor Viktora, Milena Hálková a Pavlína Doležalová (Klatovy: Městská knihovna Klatovy, 2009), 31.

⁹⁴ Bohumil Nohejl, předmluva ke knize *Črty ze Šumavy*, Karel Klostermann (Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1896), 7.

⁹⁵ Ahrndt, *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen*, 37.

⁹⁶ Mimo jiné Vilímek a Zeithammer.

⁹⁷ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 68–69.

⁹⁸ *Ibid.*, 74–75.

⁹⁹ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 75.

¹⁰⁰ Ahrndt, *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen*, 13.

autorem.¹⁰¹ Do skupiny mladých kritiků patřil i F. V. Krejčí., který zhodnotil knihu „V ráji šumavském“ jako knihu obyčejného obecnstva. Neviděl v ní umělecké dílo a její úspěch vysvětloval spíše regionálním zaměřením než autorovými kvalitami. Negativním recenzentem byl i Jindřich Vodák, za jehož nelibá slova směrem ke Klostermannovi se postavil později i Šalda.¹⁰² Vodák se do šumavského spisovatele opřel převážně v kritice románu „Za štěstím“ z roku 1895. „Na dlouho-li mu mohou stačiti jeho mrtvé, z papíru vystříhané šumavské hvozdy, paseky a samoty? říkal jsem si; unudí se nakonec sám jejich bezduchostí“. Při jiných recenzích uvedl dokonce, že Klostermannova díla jsou nečitelná.¹⁰³ Ale i kritika má své světlé stránky. To shrnuje naopak citát Regala: „Čím více pronásledování v úřadě jej soužilo [...], tím více osobnost jeho se dostávala do popředí nejen kulturního ale i politického ve městě Plzni.“¹⁰⁴

Klostermann tedy přece jen měl své odpůrce, převážně však na německé straně. Byl nazýván zrádcem, pijanem a bezectným padouchem, a to jak v německém tisku tak v anonymních dopisech, které pravidelně dostával.¹⁰⁵ V ostatních očích byl však velmi oblíbený. Roku 1892 napsal román „Ze světa lesních samot“, který se setkal s převratným úspěchem. Vyjádřil se k němu i Tomáš Garrigue Masaryk, jehož celkový dojem po dočtení knihy označil za „milý“.¹⁰⁶ Mezi lety 1901–1919 vychází deset Karlových románů a deset povídkových souborů; pět z celkem čtrnácti jeho románů získává přitom výroční cenu České akademie.¹⁰⁷ Tato smršť knih je popisována jako „všeobecný rozruch“, kdy se jeho jméno objevovalo v každodenní konverzaci a dokonce tzv. „zasvitla nová hvězda první velikosti“. Na každou jeho novou knihu upozornily v příznivém světle „Národní listy“.¹⁰⁸ Karel Klostermann se stal velmi čteným autorem a s přibývajícími pracemi se jeho čtenářská obec zvětšovala.¹⁰⁹ Sám uvedl, že jeho záměr byl oslovit široké vrstvy lidu (což

¹⁰¹ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 109–111.

¹⁰² Aleš Haman, „Masaryk, Vodák a Šalda o prvních Klostermannových šumavských románech“, in *V ráji realistickém: Sborník příspěvků ze symposia věnovaného Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře*, eds. Viktor Viktora, Milena Hálková a Pavlína Doležalová (Klatovy: Městská knihovna Klatovy, 2009), 27–28.

¹⁰³ Kompletní citace z recenzí v Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 101–105.

¹⁰⁴ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 76.

¹⁰⁵ *Ibid.*

¹⁰⁶ Recenze v příloze knihy Tamara Pršínová, *Karel Klostermann (1848–1923): Soupis díla* (České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna, 2008), 244.

¹⁰⁷ Gerold Dvorak, „Několik dat a poznámek ke Karlu Faustinu Klostermannovi (1848–1923), k jeho životu a dílu“, oficiální stránka Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=klost> (staženo 1. 4. 2019).

¹⁰⁸ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 118.

¹⁰⁹ Kliment, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 14.

se mu podařilo) a jiné odměny, že si nikdy nepřál.¹¹⁰ Dostalo se mu jí ale mnohonásobně. Byl nedílnou součástí pošumavského života a to i díky tomu, že zde většina místních škol nesla jeho jméno.¹¹¹

Ačkoliv ho dnešní doba zpopularizovala více, než tomu bývalo, byl i v jeho době významnou osobností. V dobovém tisku je například krásně zachycen moment, kdy spisovatel zavítal do Stach. Autor příspěvku označený pouze jako Voldřich, popisuje, jaký rozruch plánovaná návštěva mezi studenty způsobila, jak strhla pozornost i místní inteligence a jak mu společně uspořádali večírek. Lze tvrdit, že místní rodáci ho velmi uctívali a byl pro ně ikonou dobra. To vyplývá i z příspěvku mladého studenta popisující setkání s tímto spisovatelem. „Teprve po odchodu jeho všiml jsem si, že Klostermann, který je krátkozraký, při výrobě cigaret roztrousil trochu tabáku, [...]. Rychle shrnul jsem tabák a požádal jsem kolegu, aby mi z toho vyrobil cigaretu. Poslechl, ač mu bylo divné, že něco takového žádám na něm, neboť věděl, že jsem nekuřák.“¹¹²

Klostermannovi se kupily přátelské dopisy od známých či neznámých ctitelů, což dokazovalo růst zájmu o jeho knihy.¹¹³ Roku 1914 věnoval autor Václav Dressler Klostermannovi hned celou knihu s titulem „Básník Šumavy“.¹¹⁴ V předmluvě vychválil Karla Faustina známý básník Adolf Heyduk jako zbožňovatele Šumavy uctívající pravdu.¹¹⁵ Další část knihy označuje spisovatele za „nejpříznačnějšího belletristického kronikáře a jaksi programového romanciera novodobé Šumavy“¹¹⁶ Dressler chválí jak jeho osobnost, formu psaní, tak jeho zásluhu na zachycení sociálně-společenského vývoje Šumavy, jako samostatného celku. Obsah knihy tvoří nadále menší recenze přibližně 20ti vybraných románů a na konci nechybí vlastní životopis Karla Klostermanna. V ten samý rok vnímáme jediný dopad politické situace na jeho tvorbu. Zpracoval fejetony věnované útěku z Vídně na Šumavu, které Vilímek ve válečné době, choulostivé na konfiskace, odmítl vydat a schoval jej až na rok 1923.¹¹⁷

¹¹⁰ Brand „Klostermannova Šumava“, 1.

¹¹¹ Jan Lhoták a Jiří Novák, *Zmizelé Čechy – Pošumaví* (Praha, Litomyšl: Paseka, 2013), 29–30.

¹¹² Klostermannův večírek: vzpomínka z dob studentských, *Svatobor*, č. 3 (18. ledna 1913): 2.

¹¹³ Příklady dopisů v Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 106–108.

¹¹⁴ Tímto přízviskem ho poprvé označil roku 1894 Jaroslav Kamper a to v článku „Das böhmische Literaturjahr“ v „Magazin für Litteratur“; Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 149.

¹¹⁵ Adolf Heyduk, předmluva ke knize *Básník Šumavy*, Václav Dressler (Brno: Moravská akciové knihtiskárna, 1914), 5.

¹¹⁶ Dressler, *Básník Šumavy*, 8–9.

¹¹⁷ Janáčková, „Beletrista Klostermann v trojí časové tísní“, 43–44.

Dalším příkladem jak uctívaným člověkem Klostermann byl, jsou dopisy z roku 1916, které mu napsal Josef Váchal. Tento známý malíř a grafik napsal ve svých 22 letech Klostermannovi dvě psaní v nichž mu vyjadřuje lásku k němu a jeho dílům.¹¹⁸ „*Jste mystikem nejrozumnějším, největším z těch, které znám... – Kdo miloval více matku Zem, děti a dílo její, pannenský kraj kdysi Šumavy naši? Tak Vás vidím... Nejkrásnější díla Vaše, o Šumavě – bohyni, z jejíž tváře závoj jste sňal, jistě desetkrát jsem četl všechna. V pražské okružní Čítárně během čtyř let znají mně jako nejhrořlivějšího vypůjčovatele Vašich knih.*“¹¹⁹

V únoru 1923 oslavil autor své sedmdesáté páté narozeniny. Sušické listy v rámci výročí otiskly rozsáhlé vyprávění na pokračování, které o Karlovi sepsal „Ursus Šumavský“.¹²⁰ Pod tímto pseudonymem schovávající se Viktorin Zeithammer uvádí, že jeho skromnou studii k 75 narozeninám spisovatele publikoval i Olomoucký „Pozor“.¹²¹

I přes pár odpůrců byl tedy Karel Klostermann za svého života legendou a láska jeho šumavských krajin k němu vedla až k hrobu a za něj.¹²² Je považován za zosobnění šumavského kraje, básníka který objevil toto území ostatním lidem a taktéž za apoštola smířlivosti, obhájce utištěných a bojovníkem za národní právo.¹²³ Zároveň je opět vyzdvihován jeho cit pro psaní knih, „které nikdy neztratí na své ceně, protože je psal básník krví svého srdce“.¹²⁴

¹¹⁸ Dopis je uložen ve fondu K. Klostermanna v Městském archivu v Plzni, i. č. 55/13-5160. Citován z: Hana Klínková, „Váchalova Šumava umírající a romantická (i realistická)“, in *V ráji realistickém: sborník příspěvků ze symposia věnovaného Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře*, eds. Viktor Viktora, Milena Hálková a Pavlína Doležalová (Klatovy: Městská knihovna Klatovy, 2009), 118.

¹¹⁹ Ibid. a Kristina Kaiserová, *Karel Klostermann a Alexander Marian: Plzeň–Ústí nad Labem na přelomu 19. a 20. století* (Ústí nad Labem: albis international, 1997), 97.

¹²⁰ Ursus Šumavský, „Ku pětasedmdesátinám Karla Klostermanna: Hrstka skromných poznámek Ursa Šumavského“, *Sušické listy*, 10. února 1923, ročník IV, číslo 7. stránka I.

Ursus Šumavský, „Ku pětasedmdesátinám Karla Klostermanna: Hrstka skromných poznámek Ursa Šumavského: Pokračování“, *Sušické listy*, 17. února 1923, ročník IV, číslo 8. Stránka I.

Ursus Šumavský, „Ku pětasedmdesátinám Karla Klostermanna: Hrstka skromných poznámek Ursa Šumavského“, *Sušické listy*, 24. února 1923, ročník IV, číslo 9. Stránka I.

Ursus Šumavský, „Ku pětasedmdesátinám Karla Klostermanna: Hrstka skromných poznámek Ursa Šumavského“, *Sušické listy*, 3. března 1923, ročník IV, číslo 10. Stránka I.

¹²¹ Ibid.

¹²² Kaiserová, *Karel Klostermann a Alexander Marian*, 94.

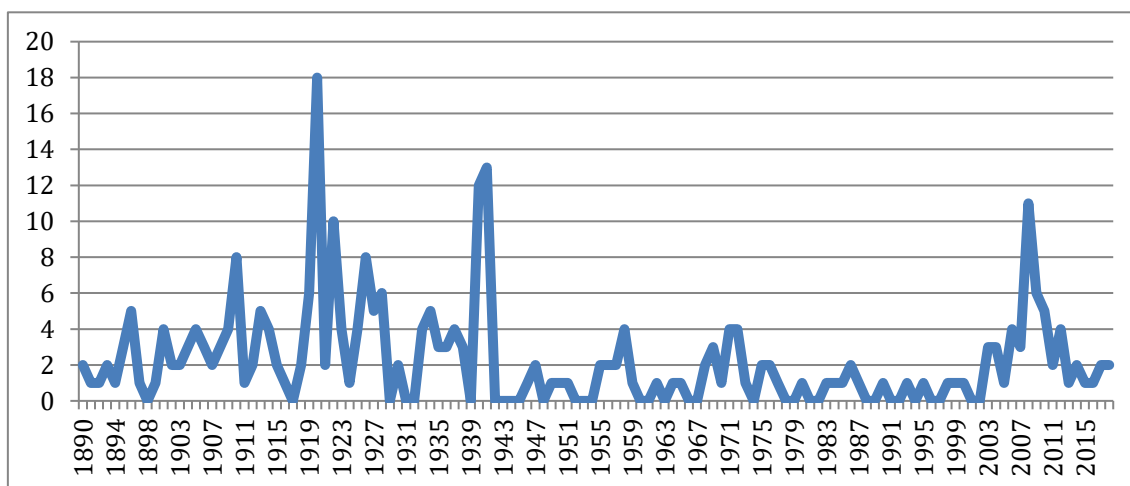
¹²³ F. J. Čečetka, předmluva ke knize *Klostermann mládeži*, Karel Klostermann (Praha: Jos. R. Vilímek, 1923), 5–6.

¹²⁴ Čečetka, předmluva ke knize *Klostermann mládeži*, 7.

3 Spisovatelův odkaz v druhé polovině 20. století

Při procházkou Prahy narazíte na jméno Karel IV. na každém rohu, v Brně Vás takto provází Karel Čapek a odkaz Tomáše Garrigue Masaryka je citelný celorepublikově. Tyto známe osobnosti se do paměti lidí svými činy nebo tvorbou zapsali natolik, že jsou do dnes „živi“. Stejně tak je tomu i v případě Karla Klostermanna. Jeho památníky sice zdaleka nejsou tak četné jako u zmiňovaných autorit, stále je ovšem o jeho odkaz pečováno a zvláště na Šumavě nás také provází každým krokem. Důvodem k tomu jsou jeho kvalitní díla, která si oblíbila každá generace a ve kterých jako jeden z mála autorů představuje ryzí Šumavu a život v ní. Zároveň mu na dnešní popularitě přidává fakt, že svým citlivým chápáním ekologických problémů předběhl dobu, ve které žil.¹²⁵

Graf č. 1: Četnost vydávání Klostermannových knih

Zdroj: Pršínová, Tamara. *Karel Klostermann (1848 – 1923) Soupis díla*. České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, 2008. a online databáze Národní knihovny, <https://aleph.nkp.cz/> (shlédnuto 10. 4. 2019).

Grafické znázornění: vlastní.

Uvážíme-li, že se popularita autora vztahuje k počtu jeho vydaných knih, můžeme se odrazit od následujícího grafu. Od úmrtí spisovatel ubývá postupně počet vydaných

¹²⁵ Ivan Martinovský, „V čem Karel Klostermann předběhl svou dobu“, in *V ráji realistickém: Sborník příspěvků ze symposia věnovaného Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře*, eds. Viktor Viktora, Milena Hálková a Pavlína Doležalová (Klatovy: Městská knihovna Klatovy, 2009), 21.

publikací. Během války došlo ke krátkému nárůstu, ovšem poté můžeme zaznamenat mírné upozadění Klostermannových děl. Důležitým zlomem je převážně rok 2008, kdy proběhlo sto šedesáté výročí od jeho úmrtí.

3.1 Tvůrci Klostermannova „Nachleben“

Karel Klostermann jako bezdětný neměl potomky, kteří by se o jeho odkaz mohli starat. Těsně po jeho smrti se této role ujala jeho neteř Anna Jelinek, která byla jediná z rodu disponující znalostí českého jazyka.¹²⁶ Jeho díla později překládala do němčiny, aby si je mohli přečíst i ostatní příbuzní, kteří češtinu neovládali. Svě texty sice nezveřejnila, ale roku 1993 došlo z iniciativy ředitele školy ve Zwieslu k jejímu vydání.¹²⁷ Anna napsala rovněž životopisnou knihu jejího dědečka Josefa Klostermanna a ostře proněmecký vzpomínkový spis „Ztracený domov“.¹²⁸ Karlova bohatá písemná pozůstalost se nachází převážně v Archivu města Plzeň, částečně v Literárním archivu Památníku národního písemnictví či v místních šumavských muzeích.¹²⁹

V tomto kontextu byl důležitou postavou Max Regal, který měl ke Klostermannově tvorbě blízko již v jeho kariérních začátcích. Překládal jeho články do češtiny a tím zpopularizoval plno jeho jinak nepoznaných děl.¹³⁰ Po Karlově smrti se Regal díky biografii „Život a dílo Karla Klostermanna“ a zároveň uspořádání pozůstalých knih stává zásadní osobou v Klostermannově raném „Nachleben“.¹³¹ Stejně tak důležitý byl nakladatel J. R. Vilímek, který s Karlem spolupracoval již za jeho života. Vydával většinu jeho knih a to i po roce 1923, Faustinově smrti.

Později narůstal počet lidí zainteresovaných do utváření odkazu tohoto spisovatele, a to s ohledem na fakt, že umírali tací, kteří autora mohli znát osobně. Jedná se jak o velký počet institucí, organizací, orgánu obecních a městských samospráv tak sdružení občanů, podnikatelských subjektů i jednotlivců. Častěji se zapojují i okresy, kraje nebo Národní

¹²⁶ Horpeniak, *Šumava očima Vladimíra Horpeniaka I.*, 241.

¹²⁷ Gerold Dvorak „Něco o autorce textu Ztracený domov“, in *Karel Klostermann (1848–1923): Soupis díla*, ed. Tamara Pršínová (České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, 2008), 59.

¹²⁸ Dvorak „Něco o autorce textu Ztracený domov“, 60.

¹²⁹ Jan Weininger „Písemná pozůstalost Karla Klostermanna“, in *Karel Klostermann (1848–1923): Soupis díla*, ed. Tamara Pršínová (České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, 2008), 221.

¹³⁰ Ahrndt, Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen, 9.

¹³¹ Kliment, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 18.

park Šumava.¹³² Spolky a sdružení tvoří převážně starší občané Šumavy, kterým autor přirostl k srdci již v útlém věku a chtějí ho takto předat i následujícím generacím.

3.2 Vnímání autora po jeho smrti

Karel Klostermann napsal roku 1923 starostovi Sušice, že toto město pokládá za své rodné.¹³³ Plno času strávil však i v Kašperských Horách, Plzni, Štěkni a tak byla jeho smrt těžkým zásahem pro valnou část obyvatelstva. Všechny české deníky byly zaplaveny kratšími či delšími články.¹³⁴ Smuteční oznámení nechybělo ani v Sušických listech, které bylo zároveň spojené s vychvalováním osobnosti, informování o jeho životě, skromnosti a o ztrátě, kterou tím lidstvo utrpělo.¹³⁵ Jeho slavný pohřeb v Plzni financovalo město samo a je zachycen dokonce na němém snímku. Tisíce ctitelů přišlo dát poslední s Bohem básníkovi Šumavy, nechyběla pěvecká vystoupení, církevní obřad ani průvod skautů.¹³⁶

K uctění jeho památky byla roku 1924 Klubem československých turistů postavena Klostermannova chata. Během druhé světové války byla základnou vojáků a po válce sloužila k odborové rekreaci zaměstnancům firmy Škoda Plzeň.¹³⁷ Přesun vojáků do těchto prostorů si vysvětlují spíše jejich lokalitou než zaujatostí proti autorovi samotnému. Už jen z výše předkládaného grafu lze zpozorovat, že světová válka neovlivnila jeho posmrtný život, minimálně ne v počtu vydaných knih, kde jejich křivka naopak roste.

Tři roky po Klostermannově smrti sepsal jeho věrný kamarád, dnes už zapomenutý spisovatel Maxmilián Regal (pod pseudonymem Max Regal) výše zmíněnou knihu „Život a dílo Karla Klostermanna“, která mapuje celý jeho život. Kniha Faustina vychvaluje a popisuje ho dokonce jako jednoho z nejpłodnějších spisovatelů.¹³⁸ Roku 1933 byl v Sušických novinách otištěn článek věnující se Klostermannovo češství. Jak již rok napovídá, bylo tak učiněno opět při příležitosti jubilea, tentokrát k desetiletému výročí

¹³² Jan Zahradník, „Význam spisovatele Klostermanna a oslava jeho díla“, in *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, ed. Václav Kinský (Stachy: Regionální rozvojová agentura Šumava & Praam, 2008), 9. a Václav Sklenář (zakladatel a předseda spolku Karel Klostermann – spisovatel Šumavy). Osobní rozhovor s autorem, 22.3.2019.

¹³³ L. Švejcar, „K Jubileu Klostermannovu“, *Sušické listy*, č. 14 (31.1.1923): 2.

¹³⁴ Roučka, *Šumavou Karla Klostermanna*, 246.

¹³⁵ Ursus Šumavský, „Za Karlem Klostermannem“, *Sušické listy*, č. 30 (21. července 1923): 1.

¹³⁶ Roučka, *Šumavou Karla Klostermanna*, 246.

¹³⁷ „Historie Klostermannovy chaty“, oficiální stránka Hotelu Klostermannova chata,

<http://www.klostermannovachata.cz/cz/historie-klostermannovy-chaty> (staženo 3.4.2019).

¹³⁸ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 158.

úmrtí. V příspěvku autor cituje dopisy, které spisovatel věnoval profesorovi Viktorinu Zeithammerovi. Prosí v nich adresáta, jeho věrného přítele, aby uvedl na pravou míru jeho vztah k Čechám, který byl špatně vykládán.¹³⁹

Ve 30. letech s příchodem zvuku a prosazování domácích filmů¹⁴⁰ byl na námět Klostermannovi knihy „Ze světa lesních samot“ roku 1933 režisérem Krňanským natočen jeden z prvních zvukových snímků.¹⁴¹ O dva roky později byla zfilmována kniha „Pozdní láska“ tentokrát Václavem Kubáskem. Návrat k této knize je komentován tím, že scénáristé ze strachu z nepřijetí filmu natočeného podle nových děl, raději volili starší knihy, které se již staly nedílnou součástí čtenářské populace.¹⁴² I zde tedy sledujeme význam a popularitu Karla Klostermanna v tomto období.

Během války lidé nepřestávali číst a knihy využívali k odbíhání od ošklivých myšlenek doby. Ač by se dalo předpokládat, že v těchto časech člověk raději sáhne po komedii, nebo nějaké veselé beletrii, Maurova studie o půjčování knih z Plzeňských knihoven dokazuje čtenost knih převážně paní spisovatelky Světlé, Jiráskovy, díla Klostermannova a dalších.¹⁴³ Dokonce roku 1943 došlo k poslednímu zfilmování Karlovy knihy režisérem Františkem Čápem „Mlhy na Blatech“, kde svou roli dostal i Rudolf Hrušínský.¹⁴⁴ Jako u ostatních filmů z období Protektorátu je i v tomto filmu nejvíce vyzdvihovaná vlastností poctivost.¹⁴⁵ Karel Klostermann ji využívá v každé své knize a proto byl pro filmaře jasnou volbou. Film je dnes veřejnosti v podstatě nepřístupný, lze ho vidět pouze na jedné internetové placené platformě nebo kontaktovat přímo národní filmový archiv. V televizi byl titul naposledy uvedený v roce 1998.¹⁴⁶

Nejen knihy a filmová zpracování lidem v těžkých válečných letech připomínali šumavského velikána. Roku 1938 byla dokončena stavba rozhledny na Javorníku o které

¹³⁹ Turek, „K desetiletému jubileu úmrtí básníka Šumavy Karla Klostermanna: Češství Klostermannovo“, 1.

¹⁴⁰ Ivan Klimeš, *Kinematografie a stát v českých zemích 1895–1945* (Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2016), 175–177.

¹⁴¹ „Ze světa lesních samot“, oficiální stránka Česko-slovenské filmové databáze, <https://www.csfd.cz/film/29066-ze-sveta-lesnich-samot/komentare/> (staženo 7.4.2019).

Více o osudu filmu v Pavel Fencl et al., eds., *100 zajímavostí ze staré Šumavy III. od Nýrska do Prachatic* (Plzeň: Starý most, 2012), 149–150.

¹⁴² „Pozdní láska“, oficiální stránka Česko-slovenské filmové databáze, <https://www.csfd.cz/film/88013-pozdni-laska/komentare/> (staženo 7.4.2019).

¹⁴³ Karel Fleissig, *100 let Knihovny města Plzně* (Knihovna města Plzně, Plzeň 1976), 25.

¹⁴⁴ „Mlhy na Blatech“, oficiální stránka Česko-slovenské filmové databáze, <https://www.csfd.cz/film/2075-mlhy-na-blatech/komentare/> (staženo 7.4.2019).

¹⁴⁵ Martina Douděrová, „Obrazy propagandy protektorátní kinematografie“ (bakalářská práce, Univerzita Hradec Králové, 2008), <https://theses.cz/id/bw1lxz/STAG88765.pdf> (staženo 29. 4. 2019), 30.

¹⁴⁶ Zuzana Štefunková, e-mailová zpráva adresována zaměstnankyni NFA, 2. Dubna 2019.

už se mluvílo v roce 1914 a o jejíž ideu se postaral částečně sám spisovatel Karel Klostermann. Zdejší kraj patřil k jeho oblíbeným místům a tak rozhledna na jeho počest nese od postavení až do dnes jeho jméno.¹⁴⁷

3.3 Po druhé světové válce

Rok 1948 v československé republice přinesl komunistický převrat, což znamená přechod z demokracie k totalitě. Ani to neovlivnilo připomenutí si Karla Klostermanna v rámci stoletého výročí od jeho narození a 25 od jeho úmrtí. V Plzni vyšla k této příležitosti osmistránková upomínka „spisovatele a čestného občana města Plzně, Karla Klostermanna“ kde je rovněž spisovatel opěvován.¹⁴⁸ V Kašperských Horách před budovou národních škol byla umístěna pamětní deska Karla Klostermanna. To lze v tuto dobu považovat za velký úspěch, s ohledem na fakt, že jiné sochy, bysty a památníky nejčastěji vznikali až ve svobodném Československu.

V roce 1965 vyšel 4 stránkový fragment s názvem „Karel Klostermann (1848–1923): literární pozůstalost“. U tohoto vydání je zajímavé sledovat, že vyšlo v Praze pod institucí „Památník národního písemnictví“,¹⁴⁹ která zpracovává písemnosti od významných osobností české literatury nebo díla vztahující se k nim či k jejich publikaci.¹⁵⁰ Tato informace tedy povznáší autorův odkaz na národní úroveň. Ačkoliv průlom lze pozorovat již v roce 1957, kdy kniha „Kam spějí děti ; Skláři“ vyšla pod státním nakladatelství krásné literatury hudby a umění v Praze.

V období Pražského jara šumavská osada Štěkeň oslavila její 650.výročí. Jako tzv. „splátku za dluh“ spisovateli Karlovi Klostermannovi, za jeho lásku, kterou ke Štěkni choval a jak jí ve svých povídkách vyobrazoval, vydala obec drobnou publikaci o básníku Šumavy.¹⁵¹ V roce 1973 zveřejňuje Karel Kliment krátké příručky o Klostermannově životě a dílech, kde mimo jiné popisuje autora, který čtenářům přibližuje konkrétní území

¹⁴⁷ Petr Mazný et al., eds., *100 zajímavostí ze staré Šumavy: od Nýrska do Prachatic* (Plzeň: Starý most, 2010), 85.

¹⁴⁸ Bohumil Polan, *K 160. výročí narození a 25. výročí smrti: Nad literárním odkazem Karla Klostermanna* (Plzeň: Osvětová rada, 1948).

¹⁴⁹ V letech 1954–58 bylo ve stálé expozici možno zahlédnout také díla již zmiňovaného a Váchala a ilustrace z fondu J.R. Vilímka; Tereza Riedlbauchová, *Památník národního písemnictví 1953–2013* (Praha: Památník národního písemnictví, 2013), 27–29.

¹⁵⁰ Riedlbauchová, *Památník národního písemnictví 1953–2013*, 17–20.

¹⁵¹ Josef Voldán, *Štěkeň a Karel Klostermann*, (Štěkeň: Místní národní výbor ve Štěkni, 1968).

bez revolucionářských záměrů.¹⁵² V ten samý rok vychází již páté vydání knihy „Robinson na Otavě“, ve které redaktor uvádí: „*Klostermannovy romány dospělí čtenáři milují. Nacházejí v autorovi básníka i znalce staré Šumavy, tribuna jejího lidu, tvůrce zvláštních postav a příběhů.*“¹⁵³ Jako člověk vzdělaný a znající dobře svůj obor se vyjadřuje i k vnímání a popularitě Klostermanna v nelehké době sovětské okupace. Podle jeho slov, Karel nepatří mezi české největší spisovatele, ale díky zajímavým námětům jeho knih, díky dějům, nepoznaným krajům a lidech, o kterých píše byly jeho knihy i v této době čteny a znovu vydávány.¹⁵⁴ Pod záštitou roku 1973, který je opět vyzdvihovaný jako rok jubilejní (125 let od narození a 50 od úmrtí autora), byl básníkovi z iniciativy občanů Kašperských Hor vystavěn pomník s bystou.¹⁵⁵

O život a díla zmiňovaného autora se postupně začíná zajímat stále více lidí a nacházíme knihy a články nejen od blízkých přátel Klostermannových, nýbrž od prostých lidí pouze uchvácených autorovou tvorbou a osobností. Za zmínku stojí např. zpracovaná Klostermannova personální bibliografie z roku 1976, o kterou se zasadily paní Mikuškovičová a Jitka Saková. Na přelomu 70. a 80. let 20. století vznikly zvukové záznamy knih „Příběhy ze staré Šumavy“, „V ráji Šumavském“ a knihu „Ze světa lesních samot“ rádia uvedla ve formě zvukové hry.¹⁵⁶

Díky autorově zajímavému původu s německými kořeny byla díla věnující se jeho bibliografii v celku častým jevem. Jednu z výjimek tvoří publikace Klostermannova Šumava, kde se autor převážně opřel jen o místa zachycená v románech KK a ty fotograficky zvěčnil. Ke každé lokalitě je vhodně zvolený úryvek z Klostermannových děl, navíc se dozvídáme všeobecné informace o Klostermannově Šumavě, jehož díla jsou označena jako památník šumavské přírody.¹⁵⁷ Velký spisovatel Šumavy, jak ho zde autoři

¹⁵² Ahrndt, *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen*, 15.

¹⁵³ Vladimír Kovařík, z textu na přebalu knihy, *Robinson na Otavě* (Praha: Československý spisovatel, 1973).

¹⁵⁴ Vladimír Kovařík, „Čtení o Karlu Klostermannovi“, in *Robinson na Otavě*, Karel Klostermann (Praha: Československý spisovatel, 1973), 196.

¹⁵⁵ Marcel Fišer, „Zdeněk Jílek, Stanislav Suda: Pomník Karla Klostermanna v Kašperských horách“, oficiální stránka Informačního portálu věnovanému modernímu a současnému sochařství v České republice, <http://www.socharstvi.info/realizace/pomnik-karla-klostermanna-v-kasperskych-horach/> (shlédnuto 27. 4. 2019).

¹⁵⁶ Ahrndt, *Karl Klostermann (1848-1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen*, 25.

¹⁵⁷ Brand „Klostermannova Šumava“, 1.

pojmenovávají, je v i tento čas velmi oblíbený. Svědčí o tom zájem čtenářů jak v knihovnách tak u knihkupeckých pultů.¹⁵⁸

3.4 „Upadající tendence“ zachráněna Klostermannovým spolkem

Koncem roku 1989 došlo na československém území k sametové revoluci, která vedla ke komunistickému pádu změně politického režimu. Ač tedy došlo k uvolnění poměrů a zavládla opět demokracie, na „Nachleben“ Karla Klostermanna měla událost opačný efekt. Alespoň co se vydávání jeho knih týče, zaznamenáváme pár knih v 80 letech, poté však nejdřív roku 1998 zásluhou Klostermannova spolku. Jeho zakladatel dokonce mluví o pádu v zapomnění. Tento fakt podporuje i výše přiložený graf.

Tomuto tvrzení oponuje historik z muzea v Kašperských Horách Vladimír Horpeniak, který tvrdí, že odkaz Klostermanna je živý po celou dobu, ať byl vydáván nebo ne, vždy žil minimálně ve vzpomínkách lidu. V dobovém tisku nacházíme stále články, které na Klostermanna nezapomněly. Roku 1993 vyšlo dlouhé pojednání v týdeníku Klatovsko, kde je spisovatel vyobrazen jako světec neznající závist, milující zvířata, všem nápomocný a věřící v Boha.¹⁵⁹ V novinách najdeme i pozvánku do Kašperských Hor na malou vzpomínkovou slavnost k 70 let od úmrtí spisovatele.¹⁶⁰ A takových článků lze již pozorovat více. V těchto letech vznikaly další zvukové záznamy knih a proběhlo i sympozium „Znovuobjevená Šumava“ na kterém nechyběla vzpomínka na jejího největšího autora. Zmíněná Klostermannova byl roku 1996 vyhlášena za kulturní památku, avšak k její rekonstrukci a opětovnému otevření došlo až roku 2004.¹⁶¹

V roce 1997 nám studentka slovansko-germánských studií na Univerzitě J. E. Purkyně představila zajímavé srovnání Klostermanna a Alexandra Mariana. Udává, že oba autoři přesáhli svými publikacemi svá místa působnosti, a to až do Prahy, Vídně, Německa, Francie i dalších zemí.¹⁶² Klostermann cestoval například i po Balkánu převážnou část času trávil v Dubrovniku, dále zavítal do Itálie nebo Francie.¹⁶³

¹⁵⁸ Brand „Klostermannova Šumava“, 1.

¹⁵⁹ Renata Veselá, „Karel Klostermann, člověk a spisovatel“, *Klatovsko* (červenec 1993): 11.

¹⁶⁰ Vh, „Básníka Šumavy si připomenou v Kašperských Horách“, *Klatovsko* (červenec 1993), 12.

¹⁶¹ „Historie Klostermannovy chaty“, oficiální stránka Hotelu Klostermannova chata, <http://www.klostermannovachata.cz/cz/historie-klostermannovy-chaty> (staženo 3.4.2019).

¹⁶² Kaiserová, *Karel Klostermann a Alexander Marian*, 97.

¹⁶³ Horpeniak, *Šumava očima Vladimíra Horpeniaka I.*, 244–245.

Rok 1998 byl průkopovým momentem v Klostermannově odkazu díky založení Klostermannova spolku a zároveň díky velkému množství jubilejních oslav. Už dříve máme záznamy různých článků v dobové tisku napsaných k příležitosti výročí narození nebo smrti, ale od roku 1998 jsou kolem výročí stále větší slavnosti. V tento rok proběhlo v Sušici dvoudenní sympozium o životě a díle Karla Klostermanna, kde se k autorovi vyjádřilo celkem patnáct badatelů se značným materiálním přínosem.¹⁶⁴

Spolek „Karel Klostermann – spisovatel Šumavy“ byl založen Václavem Sklenářem právě v roce 1998, jako reakce z jeho pohledu na upadající odkaz spisovatele.¹⁶⁵ Upozorňuje, že v době stopadesátiletého výročí proběhlo příliš málo aktů připomínajících pro něj tak oblíbeného autora. Rozhodl se to společně s dalšími zájemci o autorův odkaz změnit.¹⁶⁶ Za hlavní úkol si klade obnovu literárních děl Karla Klostermanna a dostupnost známých knih na pultech velkoobchodů. To se spolku vede velmi dobře s ohledem na počet vydaných knih od tohoto data.¹⁶⁷ Momentálně čelí šumavští nadšenci nové výzvě v podobě hledání vydavatele. Ochotný pan Rebstöck spolupracující se spolkem a vydávající jeho četné knihy před dvěma lety zemřel a spolek stále pátrá po jeho nástupci.

Dá se říct, že celé novodobé vzpomínání je nějakým způsobem spojeno právě s tímto spolkem. Organizují různé vzpomínkové akce, starají se o památníky, které buď sami vytvořili, zrekonstruovali a nebo je jen vzali pod svá křídla. V roce 2005 zrekonstruovali společně s národním parkem Hauswaldskou kapli¹⁶⁸, již Karel Klostermann věnoval povídku Červené srdce. Od té doby, se každý rok koná slavnostní otevření Hauswaldské kaple. Této akci se zúčastňují i němečtí obyvatelé, které k dříve

¹⁶⁴ Ivan Nikl, *Karel Klostermann – spisovatel Šumavy: Sborník literárních příspěvků z česko – německého sympozia, Sušice 17–19. Zář 1998* (Klatovy: Dragon Press, 2000).

¹⁶⁵ Václav Sklenář (zakladatel a předseda spolku Karel Klostermann – spisovatel Šumavy). Osobní rozhovor s autorem, 22.3.2019.

¹⁶⁶ Václav Sklenář, „Občanské sdružení Karel Klostermann již desetileté..“, in *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, ed. Václav Kinský (Stachy: Regionální rozvojová agentura Šumava & Praam, 2008), 13.

¹⁶⁷ Viz. graf č. 1.

¹⁶⁸ Na tomto místě se děly zázračné věci spojovány s paní Marií. Díky zbožnosti lidem se zde vybudovala stále více navštěvovaná kaplička. Roku 1902 byla dokonce stavba pro svůj obdiv rozšířena. Po roce 1945 se stala součástí vojenského prostoru a 1957 vyhozena do povětří. ; Marie Malá, *Šumava: putování časem* (Klatovy: Typos, 2009), 49–50.

hraničnímu území mají jistý vztah.¹⁶⁹ Díky sdružení má Karel Klostermann i svoji expozici na Břežníku a dokonce se pracuje na vytvoření Klostermannova muzea na Šumavě.¹⁷⁰

Zakladatel spolku s nápadem o jeho vytvoření oslovil své německé kamarády, zda se na tvorbě autorova odkazu nechtějí podílet a „oživit ho“ i na německé straně. Cílí tím na to, co si spisovatel vždycky přál, poklidné soužití Čechů a Němců.¹⁷¹ Vznikl tedy spolek, který má jak českou tak bavorskou část a pořádají spolu zajímavé akce. Za tuto spolupráci jim byla roku 2014 v Plzni předána cena „Stavitelé mostů“, která je udělována za prohlubování dobrého sousedství mezi českými a bavorskými regiony.¹⁷² Následující rok přibyla Dolnobavorská Cena Evropy, která ještě více vyzdvihuje výjimečnost jejich vzájemného působení.¹⁷³ Můžeme tedy říct, že tímto aktem autoři spolků naplnila Karlova přání o sounáležitosti Čechů a Němců.

Význam spolku pro odkaz KK je nepopiratelný, přesto cítím povinnost závěrem odůvodnit název této kapitoly. „Upadající tendence“ v uvozovkách je zvolena kvůli rozdílným pohledům a možným vysvětlení si odkazu spisovatele v tomto období. Pokud vezmeme v potaz počet vydávaných knih, lze opravdu říci, že došlo k upozadění autora, které zlepšila až činnost spolku a díky němuž roku 2008 vidíme značný nárůst publikovaných děl. Uvážíme-li ovšem články, letáčky, symposium a zvukové záznamy z devadesátých let, nemůžeme mluvit o úpadku jako takovém. Zároveň podle pana Horpeniaka a Kintzla nebyl KK nikdy upozaděn a pokud se zrovna nevydával, stále přetrvával ve vzpomínkách místních rodáků.

¹⁶⁹ Radovan Rebstöck, z textu na přebalu knihy *V srdci šumavských hvozdů*, Karel Klostermann (Sušice: Dr. Rebstöck, 2006).

¹⁷⁰ Osobní poznatky ze schůze spolku Karel Klostermann, spisovatel Šumavy uskutečněného v Sušici, dne 22. 3. 2019.

¹⁷¹ Václav Sklenář (zakladatel a předseda spolku Karel Klostermann – spisovatel Šumavy). Osobní rozhovor s autorem, 22.3.2019

¹⁷² Citováno z pozvánky Václava Sklenáře na slavnostní předání cen Stavitel mostů 2014 uskutečněné 16. 4. 2014 v Plzni.

¹⁷³ Citováno z pozvánky Václava Sklenáře na slavnostní předání Dolnobavorské Ceny Evropy ceny uskutečněné 4. 7. 2015 v Mettenu. a Vladimír Majer, „Evropská cena Klostermannovu spolku“, *Českokrumlovský deník.cz* (6. 7. 2015), <https://ceskokrumlovsky.denik.cz/z-regionu/evropska-cena-klostermannovu-spolku-20150706-86uf.html> (shlédnuto 24.4.2019).

4 Šumavský fenomén jménem Klostermann

Dnes na Klostermannovo jméno při putování Šumavou narazí každý turista. Navrácení se ke kultu Klostermanna a snaha o jeho větší propagaci proběhla totiž téměř na všech místech s umělcem spojeným. Ať třeba „jen“ podporou projektů spolku Karel Klostermann – spisovatel Šumavy a nebo z vlastní iniciativy. V roce 2004 např. obec Štěkeň vytvořila letáčky s informacemi o šumavském spisovateli, které byly zároveň přeložené do více jazyků. Informují o rostoucí popularitě autora, kterou zdůvodňují jeho pojetím psaní, filosofie a ve své podstatě moderním popisem krajiny, pohledem na přírodu a víru.¹⁷⁴ Obec zároveň na jeho počest pojmenovala vycházkový okruh kolem Štěkne Klostermannovou stezkou. Ta vede jeho oblíbenými místy: městečkem kde prožil značnou část jeho života, kolem Otavy, lesem i polem.¹⁷⁵

V roce 2005 vyšla kniha „Stín peněz“. Jakožto „Výbor z prozaické tvorby české klasické literatury“ zde najdeme soubor prozaických textů, propojeným tématem peněz. Karel Klostermann se zařadil do této knihy se svou povídkou „Přeletěl stín“ mezi dalších pět jmen nadnárodních kvalit. Tímto počinem, kdy se Klostermannovo jméno ukazuje vedle autorit jako Josef Kajetán Tyl, Jan Neruda, Karel Matěj Čapek-Chod, František Gellner a Jaroslav Hašek je poukázáno na vnímání Karla Klostermann jako jednoho z důležitých postav české prózy.¹⁷⁶

Ve 21. století bylo Klostermannovo jméno slyšet tolikrát, že jen těžko zmapovat všechna díla o něm vydaná. Za zmínku stojí například originální mapa „Otavská cyklistická cesta: putování krajem Karla Klostermanna“, která Šumavu rovnou pojmenovala spisovatelovým krajem. Stejně tak není možné vyjmenovat všechny památníky a předměty, které nesou jeho jméno. Přesto je třeba zmínit 2007 pojmenovanou Klostermannovu planetku, objevenou již v květnu 2004¹⁷⁷ a rychlík „Karel Klostermann“,

¹⁷⁴ „Klostermannův odkaz v Evropě“ (Štěkeň: Obec Štěkeň, 2004), 1.

¹⁷⁵ „Klostermannova stezka kolem Štěkne“ (Štěkeň: Obec Štěkeň, 2004), 1.

¹⁷⁶ Magdalena Wagnerová, *Stín peněz* (Praha: Plot, 2005).

¹⁷⁷ Jedná se o planetku č. 149728 a o pojmenování „Klostermann“ se zasadila Ing. Jana Tichá; „Karl Klostermann“, oficiální stránka Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=klost> (staženo 1. 4. 2019).

který jezdil převážně mezi Budějovicemi a Plzní. Po změně tras v průběhu let ho od roku 2019 na kolejích nezahlédneme.¹⁷⁸

4.1 Rok Karla Klostermanna

O 10 let později roku 2008, tedy k příležitosti 160. výročí narození a 85 letům od úmrtí KK vyšly nesčetné publikace a články zabývající se jeho životem. „Karel Klostermann: (1848-1923): Soupis díla“ je jedna z nich, přičemž se jedná o velmi povedený exemplář, shrnující všechna autorova dosavadní díla a tituly jemu věnované.¹⁷⁹ Spisovatelovo jméno není ovšem skloňováno jen v literárním světě, v plzeňském Muzeu byla uspořádána výstava s názvem „Karel Klostermann – velkoplošná malba současných evropských umělců“. Svůj předobraz má akce z roku 2004, kdy byla výstava zaměřena na Jana Nepomuckého. Tentokrát měli umělci (mezi nim například český malíř Michal Singer)¹⁸⁰ možnost obrazy nakreslit na Kvildě, místě, kde se odehrávaly příběhy Klostermannových knih. Vytvořené malby vystavené v Plzni dále putovaly Evropou a skončily v Římě. Právě Západočeské muzeum v Plzni tuto výstavu připravilo a posouvá díky ní Klostermannův odkaz opět dál.¹⁸¹ V městě Plzeň došlo zároveň k odhalení pamětní desky umístěné na budově školy, ve které spisovatel působil jako profesor.¹⁸²

Tento rok nazvala kulturní instituce a sdružení z Čech, Bavorska a Dolních Rakous dokonce rokem Karla Klostermanna. Tato informace dostala své místo i v rádiích Český rozhlas 3 – Vltava, Čro 2 – Praha a taktéž v rozhlase Praha.¹⁸³ Při té příležitosti poslední zmiňovaná radiová stanice přiblížila posluchačům Klostermannův život a udělala rozhovory s autorkou knihy „Volba profesora Klostermanna“¹⁸⁴, vydané taktéž tento rok a

¹⁷⁸ „Karl Klostermann“, <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=klost> (staženo 1. 4. 2019).

& „R 658 „Karel Klostermann“, oficiální stránka Spolku Želpage, <https://www.zelpage.cz/razeni/18/vlaky/cd-658> (staženo 16. 4. 2019)

¹⁷⁹ Tamara Pršíňová, *Karel Klostermann (1848 – 1923): Soupis díla* (České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, 2008).

¹⁸⁰ „Michal Singer“, oficiální stránka Centra pro současné umění Praha o.p.s., <https://www.artlist.cz/michal-singer-5802/> (staženo 26. 3. 2019)

¹⁸¹ Svatava Hernandezová, „Expozice připomíná osobnost Karla Klostermanna“, *Právo*, 31. Prosince 2018, [http://sumava-corpus.narra.eu/Expozice_pripom%C3%ADn%C3%A1_osobnost_Karla_Klostermanna_\(shl%C4%99dnuto_5.5.2019\)](http://sumava-corpus.narra.eu/Expozice_pripom%C3%ADn%C3%A1_osobnost_Karla_Klostermanna_(shl%C4%99dnuto_5.5.2019)).

¹⁸² Petr Zimmermann, „Rok oslav spisovatele Šumavy“, in *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, ed. Václav Kinský (Stachy: Regionální rozvojová agentura Šumava & Praam, 2008), 11.

¹⁸³ Kinský, *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, 93–94.

¹⁸⁴ Marie Korandová, *Volba profesora Klostermanna* (Plzeň: Starý most, 2008).

s již zmiňovaným Václavem Sklenářem.¹⁸⁵ Rok oslav si kladl za cíl podnítit trvalý zájem o spisovatelův život i díla a zároveň lásku k Šumavě.¹⁸⁶ Díky mnohým soutěžím s Klostermannovou tematikou, akcím ve školách a výukovému a vzdělávacímu projektu přibližujícímu osobu i dílo spisovatele, se daří jeho jméno představit i mladé generaci.¹⁸⁷

Ač rozhlas Praha zmínil pouze vydané knihy Karla Klostermanna a opomenul 9 knih¹⁸⁸ věnujících se autorovi samotnému a jeho dílům, výstižně shrnuje zbylé události těchto oslavných dvanácti měsíců: „Více než 80 akcí, 8 výstav, 4 knižní publikace, hodinový filmový dokument, v Prachaticích se uskuteční literární konference a v plánu jsou také městské a obecní slavnosti. Regionální význam a zaměření tohoto autora lze dnes samozřejmě dobře spojit se zájmy turismu. Jeho putování po kraji inspirovalo vznik nových naučných stezek v národním parku a na dalším území Šumavy, které budou vyznačeny letos na jaře...“¹⁸⁹ V rámci nových stezek i mimo ně proběhlo několik šumavských pochodů a výletů po stopách spisovatele (mezi nimi i výlet vozíčkářů), které se řadí do dnes mezi oblíbené formy jak si autora připomenout.¹⁹⁰

Roku 2008 přízvisko „Klostermannův“ opravdu patří. Důkazem tomu je vydání známky Karla Klostermanna, zápalek s jeho tváří¹⁹¹ a hlavně kniha „Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna“, která přináší přehled všech akcí a proběhlé medializace této osobnosti. Autor se knize vzniklé z iniciativy Jihočeského kraje věnuje z přesvědčení, že tento šumavský rodák je v dnešní době stále neobjevený a díky jeho překračování dobových rámců a předsudků má lidem stále co nabídnout.¹⁹² Tento rok vyšlo nespočet článků i v celostátních novinách a brožurek, které jeho jméno častokrát skloňovali. Nutno vyzdvihnout Šumavskou pouť v Kašperských Horách, uspořádanou k počtě oslavovaného

¹⁸⁵ Vilém Faltýnek, „Šumavského spisovatele Karla Klostermanna připomene téměř 80 akcí“, *Radio Praha* (10. 2. 2008), <https://www.radio.cz/cz/rubrika/knihy/sumavskeho-spisovatele-karla-klostermanna-pripomene-temer-80-akci> (shlédnuto 27. 3. 2019)

¹⁸⁶ Zahradník, „Význam spisovatele Klostermanna a oslava jeho díla“, in *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, 10.

¹⁸⁷ Kinský, *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, 71–72.

¹⁸⁸ Zdeněk Roučka, *Šumavou Karla Klostermanna: Obrazy 1875–1914* (Plzeň: ZR & T, 2008).

¹⁸⁹ Faltýnek, „Šumavského spisovatele Karla Klostermanna připomene téměř 80 akcí“, <https://www.radio.cz/cz/rubrika/knihy/sumavskeho-spisovatele-karla-klostermanna-pripomene-temer-80-akci> (shlédnuto 27. 3. 2019)

¹⁹⁰ Kinský, *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, 80–84.

¹⁹¹ „Karl Klostermann“, oficiální stránka Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=klost> (shlédnuto 1. 4. 2019).

¹⁹² Václav Kinský, „Společný odkaz života a díla“, in *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, ed. Václav Kinský (Stachy: Regionální rozvojová agentura Šumava & Praam, 2008), 15.

spisovatele.¹⁹³ Jeho příběh se dostal i do české televize díky pořadu Toulavá kamera a literárnímu revue s Janem Lukešem.¹⁹⁴

K této příležitosti proběhlo v Klatovech další symposium věnované konkrétně Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře. To bylo zaměřené převážně na Karlovu tvorbu, ale přineslo i plno jiných pohledů na jeho život samotný.¹⁹⁵ Významným projevem pocty spisovateli je zmíněná poštovní známka nesoucí jeho portrét, jejíž pokřtění proběhlo v Plzni v sídle Francouzské aliance.¹⁹⁶ Rozsah akcí v rámci sto šedesátého jubilea dokreslil informační servis v podobě call centra, kde zájemcům po zavolání byly sděleny informace o nastávajících akcích spojených s básníkem Šumavy.¹⁹⁷

4.2 Novodobá situace

Klostermannův spolek označil za „Rok Karla Klostermanna“ i rok 2018, který oslavuje již 170 výročí od narození tohoto milovníka Šumavy. Těchto dvanáct měsíců bylo opět nabito mnoha akcemi, knižními publikacemi a oslavami. Zároveň byl rok 2018 rokem oslav České republiky, jelikož od jejího založení uplynulo 100 let. I tuto událost bychom mohli propojit s jménem Karla Klostermanna, kterého lze považovat díky jeho počínům za českého vlastence.

K této příležitosti přišel Strakonický pivovar s novým druhem Klostermannova piva (to první vytvořili již roku 2008).¹⁹⁸ Na internetovém e-shopu „sumava-tourismus“ byly uvedeny výrobky propagující tvář Karla Klostermanna. Z jejich výtěžku se následně má postavit Klostermannova lavička, aby se zde lidé zastavili od dnešního shonu a podívali se na Šumavu, jak na ni tenkrát koukal Karel Klostermann. Tento projekt je zajímavý tím, že se jako ve většině případů nejedná jen o projekt pamětníků, nýbrž jsou do něho zapojeni i studenti prostřednictvím jejich facebookové a instagramové stránky

¹⁹³Kinský, *Rok oslav spisovatele Karla Klostermana*, 87.

¹⁹⁴Ibd., 96–97.

¹⁹⁵Viktor Viktora, Milena Hálková a Pavlína Doležalová, *V ráji realistickém: Sborník příspěvků ze symposia věnovaného Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře* (Klatovy: Městská knihovna Klatovy, 2009).

¹⁹⁶O vydání poštovní známky se opět zasadil spolek (dříve sdružení) Karla Klostermanna a převážně jeho členka Věra Knetlová; Kinský, *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, 32.

¹⁹⁷Kinský, *Rok oslav spisovatele Karla Klostermana*, 101.

¹⁹⁸David Peltán, „Strakonický pivovar připomíná ležákem narození spisovatele Klostermanna“, *idnes.cz* (15. 2. 2018), https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/strakonice-pivovar-karel-klostermann-pivo-svetly-lezak.A180215_083751_budejovice-zpravy_khr (shlédnuto 24. 4. 2019).

„Fotíme Šumavu“, kterou sledují převážně mladí lidé.¹⁹⁹ Na těchto portálech mladý pár zveřejňuje fotky ze Šumavy, ve které sami vyrůstali. Při návrhu spolupráce o propagování produktů, která pramenila z iniciativy jednoho ze členů spolku, neváhali, a i přesto, že sami žádnou Klostermannovu knihu nečetli, znali jeho příběh a chtěli ho šířit dále. Aby jeho odkaz posunuli mezi jejich generaci zvolili zmíněnou fotografickou lavičku, s argumenty, že dříve se více posedávalo a čistě koukalo na krajinu, ale dnes už na ni častěji hledíme skrze skla fotoaparátů.²⁰⁰ I díky nim se tedy Klostermannův odkaz dostává do širší veřejnosti.

Zapojení mladých lidí těší nejenom Klostermannův spolek, ale každého pamětníka. Je v nich naděje na udržení jeho „Nachleben“ aneb života po životě. Když tedy parta studentů z Vimperka přišla s návrhem vytvořit aplikaci, která provede turisty básníkovo Šumavou, dostalo se jim pomoci na všech frontách. Studenti sami sebe definují jako nadšené Šumaváky, kteří chtějí návštěvníkům tohoto kraje poskytnout informace, zajímavé tipy na výlety a zároveň chtějí šířit odkaz Karla Klostermanna.²⁰¹ Zda se jim to povede a jak úspěšná aplikace bude zhodnotíme až za pár let. Důležité je, že spisovatel nezemřel, hlavně na Šumavě ne, a díky podobným projektům a hlavně činnosti spolku se opět začíná dostávat do podvědomí široké části veřejnosti.

Určitou míru rezervovanosti můžeme vnímat pouze ve filmařském světě, kde v poválečné éře až doposud nebyl zfilmován žádný z jeho románů. Navíc jsou již zfilmované snímky pro dnešní publikum stěží dostupné. Jen místní ochotnická divadla předvedla na námět jeho knih hrstku inscenací.²⁰² Ovšem v tomto směru nás nejspíše v dohledné době čeká prolomení ledu, jelikož v plánu jeden takový film už je. V nejbližší době by se na Šumavě měl začít natáčet film na motiv knihy „Ze světa lesních samot“, v tom případě už Karel Klostermann nebude chybět v žádné sféře jak kulturního tak obyčejného života.²⁰³ Je ovšem potřeba podotknout, že roku 2008 vznikl film mapující život a dílo autora, který tedy alespoň částečně zalepuje zmíněnou filmařskou propast.²⁰⁴

¹⁹² Daniela Loudová, „Ke Klostermannovu výročí plánují fotolavičku, nabídne úchvatný pohled na Šumavu“, *deník.cz*, 16. května 2018, <https://www.denik.cz/cestovani/ke-klostermannovu-vyroci-planuji-fotolavicku-20180514.html> (shlédnuto 26. 3. 2019)

²⁰⁰ Anna Englerová a Martin Kalný (zakladatelé a tvůrci sociálních stránek „Fotíme Šumavu“). Osobní rozhovor s autory, 5.4.2019.

²⁰¹ „Chatbox Karel Klostermann“, oficiální stránka Chatboxu Karla Klostermanna, <http://www.pruvodce-sumavou.cz> (shlédnuto 2. 4. 2019).

²⁰² Vladimír Horpeniak (historik Muzea Šumavy). Osobní rozhovor s autorem, 13.3. 2019.

²⁰³ Emil Kintzl (šumavský pamětník z Kašperských Hor). Osobní rozhovor s autorem, 13.3.2019.

²⁰⁴ Kinský, *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, 92.

Zajímavostí se jeví i jedno z posledních Karlových děl „Červánky mého mládí“²⁰⁵, které přes své umělecké i myšlenkové kvality je do dnes značně opomíjené. Kniha vyšla pouze v roce 1926 a ač v ní autor popisuje své vlastní vzpomínky a jeho životní a tvůrčí dráhu, vyvolala jen minimální čtenářský ohlas. Začátkem 21.století došlo pouze k reedici knihy pod jiným názvem²⁰⁶, stále se jí ovšem nedostává takové pozornosti, které je hodna.²⁰⁷ Až na tyto připomínky nutno konstatovat, že Klostermann je dnes populární osobou. Na Javorníku je mu vystavěna socha, pamětní desku najdeme téměř na každém místě se spisovatel konkrétněji spojeném a jeho jméno nese i most přes řeku vydrů, smrk na Srní nebo dub ve Štěkni.²⁰⁸

Vrátíme-li se znovu ke grafu přiloženého pod kapitolou 3, je zřejmé, že jeho křivka dosáhla svého vrcholu v roce 2008 a dále opět klesá. Dá se předpokládat, že jubilejní roky se svými ohlasy a dopady sice budou převládat jako tomu bylo doteď, ale dle výše zanalyzovaných poznatků zatím smyšlená křivka zobrazující rozvoj Klostermannova odkazu stoupá exponenciálně.

4.3 Vliv turismu na odkaz Karla Klostermanna

S rostoucím významem turismu se k nalákání návštěvníků do cílených krajín začalo využívat významných postav s nimi spojené. Určité akce můžeme dnes tedy spíše vnímat jako marketingový tah než vzpomínání na šumavského básníka. Na Klatovském sympoziu roku 2009 dokonce zazněla věta: „Dnes se Karel Klostermann stal spíše obchodní značkou Šumavy“²⁰⁹

Značný využití Klostermannova jména můžeme vidět i v příspěvku pana Picka, ředitele regionální rozvojové agentury Šumava, v knize „Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna“. Mluví se zde na jedné straně o spisovatelových kvalitách a na té druhé o důležitosti turismu a nakolik z něj region těží. Toto zapojení do projektu Roku Karla

²⁰⁵ Karel Klostermann, *Červánky mého mládí* (Praha: Jos. R. Vilímek, 1926).

²⁰⁶ Karel Klostermann, *Vzpomínky na Šumavu: Kniha paměti* (Strakonice: Hrad, 2006).

²⁰⁷ Vladimír Novotný, „Klostermann v ráji postrealistickém“, in *V ráji realistickém: Sborník příspěvků ze symposia věnovaného Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře*, eds. Viktor Viktora, Milena Hálková a Pavlína Doležalová (Klatovy: Městská knihovna Klatovy, 2009), 98–99.

²⁰⁸ „Karl Klostermann“, oficiální stránka Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=klost> (shlédnuto 1. 4. 2019).

²⁰⁹ Ondřej Fibich, „Magický realismus- Karel Klostermann a mýtus“, in *V ráji realistickém: Sborník příspěvků ze symposia věnovaného Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře*, eds. Viktor Viktora, Milena Hálková a Pavlína Doležalová (Klatovy: Městská knihovna Klatovy, 2009), 64.

Klostermanna vidím zcela jako ekonomický tah. Sám pan Picek mluví o Klostermannovi jako o prostředníkovi mezi návštěvníkem a šumavskou přírodou a podpoření projektu a vydání knihy komentuje tím, že pracuje na propagaci Šumavy jako turistické destinace.²¹⁰

Zajímavé je také sledovat vývoj Klostermannovy chaty, která byla vybudována na uctění památky spisovatele, avšak dnes o něm na jejích webových nenajdeme ani zmínku. Chata profituje z turistů, které uchvátí název hotelu, který je jen dobře zvládnutým marketingovým tahem. Podobný průběh můžeme vnímat i ve výrobě Klostermannova piva. Strakonický pivovar k příležitosti výročí roku 2008 a 2018 vymyslel novou recepturu a vyslal tak do světa pivo Karla Klostermanna. Tento nápad se ujal i na bavorské straně Šumavy.²¹¹ Jen těžko bychom ovšem hledali za pivem něco jako úctu ke spisovateli. Jedná se o další manipulaci autora jména s vidinou zisku. I přes to, že hlavní cíl podobných projektů není uchování odkazu uctívaného spisovatele, dostává se díky nim právě do téměř všech sfér obyvatelstva. Pivo si dnes můžeme totiž nechat načepovat jak v Praze tak Brně.

Jasně je, že Klostermann sám by za takovéto marketingové tahy k přilákání davů turistů rád nebyl. Sám sice Šumavu propagoval a zasadil se o její zvýšený zájem, jeho cílem však bylo přiblížit ji lidem, kteří do krajiny přišli za přírodou s upřímným srdcem a jasnou myslí. Už za jeho let odsuzoval tzv. módní turistiku, kdy lidé navštěvovali jeho oblíbená místa jen kvůli tomu, že je to populární.²¹²

4.4 Otázka čistě regionální?

Fakt, že Karel Klostermann je nejvíce oslavován právě šumavskými rodáky, není vcelku překvapující. Památníky, sochy a bysty bychom logicky stěží hledali na jiných místech, než na kterých se spisovatel vyskytoval. Jednu z výjimek tvoří snad jen Klostermannova studánka v Moravském Krasu.²¹³ Ač za svůj život stihl procestovat Francii, Itálii a nějaký čas strávil i v Dubrovniku, většinu svého času strávil na Šumavě. Jeho kvality byly díky různým národním organizacím, pomocí filmu či rozhlasových stanicí vyzdvihnuty do celorepublikového povědomí, a tak je jeho jméno všeobecně

²¹⁰ Miloš Picek, „Rok oslav spisovatele je příležitostí pro celý region“, in *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, ed. Václav Kinský (Stachy: Regionální rozvojová agentura Šumava & Praam, 2008), 12.

²¹¹ Kinský, *Rok oslav spisovatele Karla Klostermanna*, 103.

²¹² Fencel et al., *100 zajímavostí ze staré Šumavy III. od Nýrska do Prachatic*, 163.

²¹³ Ta byla vybudována již roku 1938; „Studánka Klostermannova“, oficiální stránka Národního registru pramenů a studánek, <http://www.estudanky.eu/studanka-599-detail.html> (shlednuto 24. 4. 2019)

známým pojmem, i když nám ho v ostatních místech republiky jen těžko připomene nějaký památník, slavnost či místní tisk. Vracení se ke kultu Karla Klostermanna je stále intenzivnější, téměř žádnému turistovi, který zavítá do šumavských krajín, jeho jméno neunikne. Najdou se ovšem tací, kteří jsou opačného názoru. Na webovém portále Česko-slovenské filmové databáze (ČSFD), která nabízí četné hodnocení a komentáře jak filmových expertů, tak široké veřejnosti, mě zaujal komentář aktivního recenzenta Radoslava Tejkala, který je výkonným ředitelem Odborných překladů cz. [...] *spisovatele, kdysi tak populárního, a aktuálně tak ignorovaného. Jeho knižky se dnes vyhazují z domácích knihovniček, aby bylo místo na cetky a rodinné suvenýry. Česká filmařina se po druhé světové válce rozhodla na Klostermanna zapomenout jako na autora, který nemá k dnešku už co podotknout. A nejspíš je to i pravda. Kázání o hrdosti v pokoře už sotva koho zajímá. [...]*.“ Tento pohled si vysvětluji tím, že autor příspěvku pochází z Ústí nad Labem, kam zmiňovaná na šumavském území rozsáhlá propagace nedosáhne, nebo jen v malé míře. Ovšem i v případě, že se Klostermannova díla dostanou dále než za hranice šumavských kopců, zůstává faktem, že je nejvíce ocení místní obyvatelé. Ti, kteří k území, o kterém Klostermann píše, mají určitý vztah, setkali se s knihami již v útlém věku a provází je celým životem.

Faustin zároveň napsal plno knih mimo téma Šumavy. V románu *Suplent* se například dočteme o Praze²¹⁴ a ve vybraných dílech se věnuje i Vídni. Všechna ostatní díla jsou sestavena tak, že informují o tamním životě a přírodě, ale zároveň Klostermann čtenářům servíruje skrze postavy různá ponaučení a životní rady, čímž cílí na všechny možné čtenáře. Informuje o poměrech méně známých lidí a o každodenních problémech kterým prostý lid v té době čelí.²¹⁵ Jeho kvality nejen regionálního charakteru vykreslují české dějepisné knihy a příručky zaměřující se na literaturu druhé poloviny 20. století, které stejně jako jiným autorům, věnují odstavec či více právě Karlu Klostermannovi.²¹⁶ Jedná se o tituly jako „Písemnictví české – Slovem i obrazem. Od nejstarších dob až po naše časy“, „Klasikové české literatury 19. století“, „Literární toulky po Čechách“ apod.²¹⁷ Tyto knihy vycházely v průběhu celého 20. století.

²¹⁴ Kliment, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 18.

²¹⁵ Dresler, *Báseň Šumavy*, 8.

²¹⁶ Ahrndt, *Karl Klostermann (1848–1923) als Schruftsteller in zwei Sprachen*, 17–18.

²¹⁷ Kompletní seznam knih v : Ahrndt, *Karl Klostermann (1848–1923) als Schruftsteller in zwei Sprachen*, 18.

Ocenění šesti knih Karla Klostermanna cenou České Akademie poukazuje jednak na jeho kvality a zároveň ho tím přibližuje širšímu spektru čtenářů.²¹⁸ Ukázkou na celonárodní vnímání spisovatele je již zmíněná instituce Památník národního písemnictví, otištění Karlových próz vedle dalších významných jmen nebo vydávání knih státním nakladatelstvím v Praze.²¹⁹ Do širšího podvědomí čtenářů ho uvedl i známý Franz Kafka, který ho zmiňuje v jeho ilustrovaném průvodci po Čechách, Šumavě a Pošumaví,²²⁰ a za zmínku stojí i jedna z konferencí roku 2008, která proběhla na Srní a shledala se s mezinárodní účastí.²²¹ Zajímavostí je i informace od tvůrců „Fotíme Šumavu“, kteří v rámci svého projektu prodávali a rozesílali produkty s Karlem Klostermannem po celé republice. Tyto upomínkové předměty však jen minimálně směřovaly právě na Šumavu, nejčastěji přicházely objednávky z Prahy, Brna a jiných koutů České republiky.²²² Nejen regionální význam spisovatele podtrhuje četnost ulic po něm pojmenovaných napříč celou republikou. Nechybí např. v Praze, Plzni, Liberci, Chomutově, Děčíně, Českých Budějovicích, Vimperku, Roudné, Písku, v Sušici ale ani na Ostravě.²²³ I zde můžeme však sledovat, že větší část vyjmenovaných měst zasahuje do území Šumavy, stejně jako Železná Ruda, kde je po autorovy pojmenováno náměstí a základní škola.

Jak již výše uvedeno, spisovatel započal svoji kariéru v němčině, později zcela konvertoval k české tvorbě a uvádí, že se Čechem cítil odjakživa. Zajímavostí ovšem je, že pokud existovala německá verze některého z jeho románů nebo úryvků, které byly později rozvedeny do českých knih, vznikl nejdříve v jazyce německém. České texty byly tedy rozsáhlejší, ale ty německé starší a původní.²²⁴ V Německu vyšla roku 1995 kniha *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen*. Popisuje ho jako básníka Šumavy známého dříve pouze v českých zemích. Uvádí, že i do dnes je pro plno Čechů pojmem, upozorňuje na jeho německé začátky a v knize se dále věnuje jeho

²¹⁸ Regal, *Život a dílo Karla Klostermanna*, 176. a Karel Klostermann, *Skláři* (Praha: Jos. R. Vilímek, 1937).

²¹⁹ Např. kniha *Vánice a jiné povídky* z roku 1955.

²²⁰ Kinský, *Rok oslav spisovatele Karla Klostermana*, 4.

²²¹ *Ibd.*, 60.

²²² Interview se zakladateli sociálních stránek „Fotíme Šumavu“ Annou Englerovou a Martinem Kalným, 5.4.2019.

²²³ Dohledáno online na portále www.google.com/maps (shlédnuto dne 24. 4. 2019).

²²⁴ Gerold Dvorak, „Klostermanns Erzählungen in zwei Sprachen- ein Vergleich-“, in *Karel Klostermann – spisovatel Šumavy: Sborník literárních příspěvků z česko – německého symposia, Sušice 17–19. Září 1998*, ed. Ivan Nikl (Klatovy: Dragon Press, 2000), 10, 13.

dvojjazyčnosti.²²⁵ Tato kniha patří k jedné z mála, která byla vydána ještě za neexistence spolku, do té doby zahraniční trh o šumavského autora jen stěží zavádil.

Rok 1998 se na bavorské straně stal ještě prolomivším než u nás. Díky Václavu Sklenáři, se jméno dostalo i mezi německé obyvatelstvo. Při zakládání českého spolku se mu podařilo zlákat německé kamarády, kteří tak vytvořili bavorskou sekci. Vydávají a překládají díla v němčině, starají se o památníky na jejich území a úzce spolupracují s českým spolkem. Od té doby tedy začala díla Karla Klostermanna dobývat německý trh a vychází i více knih o autoru samotném. Tento rok například vyšla v Passově kniha věnována spisovateli s názvem „Karl/Karel Klostermann 1848–1923 a rok na to „Der Herr Professor/ Karel Klostermann. Němci v knihách mapují umělcovo život kde opět vychvalují jeho tvorbu, a jeho literární přínos. Zájem o autora na německé straně lze přesněji pozorovat na překladatelské a vydavatelské činnosti Gerolda Dvoraka.²²⁶ Důležité je, že i přes počáteční nenávisť ze strany Němců, se i na tomto území stal autor známou osobností. A tak se i přes hořké zkušenosti s německými kolegy v Plzni, Karlovi dostalo zadostiučinění a je oslavován i německy mluvícími obyvateli. Jeho pamětní desku nalezneme i v rakouském Haagu a jeho jméno nechybí ani ve Vídeňském muzeu. Kuriozitou je letošní únorový příspěvek z amerického měsíčníku, vycházející české misii v Chicagu, *Hlasy národa (Voices of the nation)*, který otiskl článek o Hauswadské kapli, kde nezapomněl zmínit jak Karla Klostermanna tak jeho spolek.²²⁷

²²⁵ Ahrndt, *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen*, 8.

²²⁶ Jan Podlešák, „Klostermannovy Böhmerwaldskizzen a jejich české překlady“, in *Karel Klostermann – spisovatel Šumavy: Sborník literárních příspěvků z česko – německého sympozia, Sušice 17–19. Zář 1998*, ed. Ivan Nikl (Klatovy: Dragon Press, 2000), 55–56.

²²⁷ Celý článek dostupný na stránkách Klostermanova spolku: Cenek, Jiří. „Místo zázraků aneb Malé šumavské Lurdy“, *Hlasy národa*, (únor 2019), https://www.klostermann.cz/klostermann/user/Hlasy_naroda.pdf (staženo 29. 4. 2019).

Závěr

Na základě představené teorie o formování odkazu lze konstatovat, že Karel Klostermann je typickým příkladem jak si známá tvář uchovává svoji identitu až do dnes. Jeho jméno najdeme na pomnících, domech a vyhlídkách, nese ho dokonce i planetka, pivo nebo dub. Existuje spolek pečující o autorův odkaz a zároveň má tento klub přátel velký plán – Muzeum KK, které je obecně považováno za nejvyšší formu uchování odkazu. Vzpomínání na tuto osobnost je kombinací kulturní a komunikativní a díky spolku i kolektivní paměti. Pravdou je, že paměť komunikativní už se již pomalým tempem vytrácí, uvážíme-li období ve kterém spisovatel žil, je tato forma paměti dále neudržitelná. S přihlédnutím na blízký vztah se Šumavou můžeme celou tuto oblast pozdvihnout na úroveň znaku, který formuje kulturní paměť spojenou s Faustinem.

Předkládaná práce se zabývá otázkou, zda byl autor po celý čas od jeho úmrtí uctíván, či zda se k němu odkazujeme až dnes, díky rostoucímu trendu vracení se k významným autoritám. K dosažení objektivního výsledku byla problematika zkoumána na několika úrovních. Prvním odrazovým můstek byl počet vydávání Klostermannových knih v průběhu času. Ten jasně vykazuje, že od válečných čtyřicátých let až do jubilejního roku 2008 dochází k poklesu zájmu o Klostermannovi knihy, z čehož se dá usuzovat oslabující zájem o osobnost jako takovou. Zvrat je zapříčiněn jednak díky 160letému výročí od narození a současně 85. od úmrtí autora ale i díky činnosti spolku založeného roku 1998. I přesto, že pohled na předkládaný graf značí pokles vydávání, nemůžeme mluvit o výpadku jako takovém. Dalším uváženým sektorem byly knihy vydávané o autorovi samotném a na základě předmluv k jeho knihám či dobovému tisku jsem vybrala úryvky vykreslující nahlížení na KK. V nejedné beletrii autorů z let tzv. “úpadku Klostermanna“ nalezneme zmínku o tom, jak si hlavní postava čte publikaci právě od básníka Šumavy.²²⁸ Případně o něm vycházejí celé knihy.²²⁹ Téměř každé jubileum je spojené se slavnostmi, vydáváním článků či menších publikací o autorovi. Napříč celou dobou se dočteme, jak milovaný, uctíváný a vážený Faustin byl. Jisté kontroverze lze vnímat pouze z německé strany, a to již za jeho života. Nejspíše ze zklamání, že autor narozený v Haagu, plně ovládající německý jazyk, v němž také započal svoji

²²⁸ Kinský. *Rok oslav spisovatele Karla Klostermana*, 6.

²²⁹ Seznam knih v Tamara Pršínová, *Karel Klostermann (1848 – 1923) Soupis díla* (České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, 2008), 63–68.

spisovatelskou kariéru, konvertoval k Češství. Zastával práva Čechů, bojoval za vytvoření republiky, ale zároveň i za poklidné soužití s německy mluvícím obyvatelstvem. Za tyto počiny si vysloužil dokonce přívlastek „apoštol smíření“. Počátkem 20.století mu jeho hlásání k českému národu přineslo potíže na plzeňské německé reálce, kde mu kolegové ztěžovali jeho působení. Současně se roznesla fáma, že byl nucen k českému jazyku konvertovat kvůli jeho neúspěchu v německé literatuře. Průpovídka tohoto rázu je již dnes v každé knize doplněná o pravdivé údaje, že autor sice dříve německy psal, avšak následně přišla nabídka z české strany, kterou vřele uvítal právě díky tomu, že mu byl tento jazyk odjakživa bližší. Za jeho života se s kritikou setkával i ze stran českých recenzentů, ta však s přibývajícimi lety vyprchala.

Závěrem lze říci, že Karel Faustin Klostermann mezi námi žije od roku 1848 až do dnes bez sebemenšího výpadku. Pokud upadala kulturní paměť v 80. letech, stále převládala ta komunikativní, jenž způsobila opět rozkvět a vracení se k paměti kulturní. Zmíněný pokles křivky vydávaných knih tedy nelze vnímat jako celkový pokles zájmu. Kontinuitní uchování odkazu vyvrací původní myšlenku, že dříve německý spisovatel kvůli českému vlastenectví byl po dobu nacistické nadvlády zakázán, či minimálně upozaděn. Naopak v těchto letech došlo k jednorázovému nárůstu křivky a byly natočeny zatím jediné filmy na námět autorových knih. I nadále z výpovědí dobových autorů je spisovatel mezi živými, s radostí se k němu lidé vrací a pečují o jeho odkaz.

V dnešní době již vidáme v odkaze Klostermanna také značný ekonomický tah s cílem přilákat turisty na území Šumavy. Ačkoli je zde dnes velmi výraznou osobností, nebude již nikdy tak uctíván, ve smyslu citového a upřímného vztahu, jako tomu bylo dříve. Původní obyvatelé možná spisovatele neopěvovali tak okatě, ale uctívali ho jako osobnost a rádi se nechali vtáhnout do dějů jeho knih. Dnes ho takto, dle mých poznatků, vnímají jen starší lidé, kteří si na Klostermannova dlouhá líčení o šumavských krajích rádi udělají čas a znají příběh autorova života. Lidé mladší generace stržení dnešní rychlou dobou jméno díky rozsáhlé propagaci v paměti mají, ale jeví se jim již neatraktivní. Z pohledu dnešního smýšlení jsou jeho díla považována spíše jako dokumentární materiál než zajímavá beletrie. Jako každá takováto vyslovená teze má i výjimky, mezi než patří např. skupina mladých studentů z Vimperka, která z vlastní iniciativy vytvořila mobilní aplikace s četnými informacemi o již tolik zmiňovaném spisovateli. Nebo stále se rozšiřující Klostermannův spolek, s cílem zapojit do svých řad současnou generaci.

Summary

Based on the presented theory of link formation, it can be stated that Karel Klostermann is a typical example of how a familiar face retains its identity until today. His name can be found on memorials, houses and prospects, even with asteroid, beer or oak. There is an association taking care of the author's legacy, and at the same time, this club of friends has a great plan – the KK Museum, which is generally regarded as the highest form of link preservation. Remembering this personality is a combination of cultural and communicative and, thanks to the association, collective memory. The truth is that the memory of the communicative is already slowly disappearing, considering the period in which the writer lived, this form of memory is no longer sustainable. Taking into account the close relationship with Šumava, we can raise the whole area to the level of the character that forms the cultural memory associated with Faustin.

This work deals with the question whether the author was worshiped all the time since his death or whether we refer to it today, thanks to the growing trend of returning to significant authorities. To achieve an objective result, the issue was examined at several levels. The first stepping stone was the number of publications of Klostermann's books over time. He clearly shows that there has been a decline in interest in Klostermann's book since the 1940s to the jubilee year, suggesting a weakening interest in the personality as such. The reversal is due both to the 160-year anniversary of birth and to the 85th anniversary of the author's death, as well as to the activities of the association founded in 1998. Although the view of the presented graph indicates a decline in publishing, we cannot talk about the downtime itself. Another considered sector was books published about the author himself, and based on the preface to his books or period press, I chose excerpts portraying the view of KK. In many authors' fiction from the years of the so-called "decline of Klostermann" we can find a mention of how the main character reads the publication just from the poet Šumava. Or maybe whole books are coming out of it. Almost every jubilee is associated with festivals, the publication of articles or minor publications about the author. Throughout the time we read how beloved, revered and esteemed Faustin was. Certain controversies can only be perceived from the German side during his lifetime. Probably from the disappointment that the author born in The Hague, a fully-fledged German language, in which he also began his writing career, converted fully to Czech. He held the rights of Czechs, fought for the creation of the Republic, but also for peaceful coexistence with the German-speaking population. For these achievements he

even earned the nickname "apostle of reconciliation". At the beginning of the 20th century his preaching to the Czech nation brought him trouble at the Pilsen German secondary school, where his colleagues made his work difficult. At the same time, a rumor spread that Klostermann was forced to convert to the Czech language because of his failure in German literature. The story of this character is already supplemented in every book with true data that the author had previously written in German, but then came a bid from the Czech side, which he warmly welcomed because of the fact that this language was always closer to him. During his lifetime, he also met with criticism from the side of Czech reviewers, but it has disappeared with increasing flights.

In conclusion, Karel Faustin Klostermann has lived between us since 1848 until today, without any downtime. If cultural memory declined in the 1980s, the communicative still prevailed, causing flourishing and returning to cultural memory. Thus, the aforementioned decrease in the curve of published books cannot be seen as an overall decrease in interest. Continuous preservation of the legacy refutes the original idea that the former German writer was forbidden or at least forbidden for the time of Nazi rule because of Czech patriotism. On the contrary, in these years there was a one-time increase in the curve and so far the only films on the theme of the author's books were filmed. He continues to be a living writer from the writers of contemporary authors, and people are happy to return to him and take care of his legacy.

Looking at the present time we already see in the legacy of Karel Klostermann a considerable economic move in order to attract tourists in the Šumava. Although he is a very strong personality here today, he will never be so worshiped, in the sense of an emotional and honest relationship, as it was before. Perhaps the original inhabitants did not chant the writers so vividly, but they worshiped it as a personality and were happy to be drawn into the story of his books. Today, in my opinion, only older people perceive him as such, who like to make time for Klostermann's long stories about the Šumava region and know the story of his life. The younger generation's people have torn down today's name thanks to extensive advertising, but they seem unattractive. From the point of view of today's thinking, his works are regarded as documentary material rather than interesting fiction. Like any such thesis, she has exceptions, such as a group of young students from Vimperk who, on her own initiative, created a mobile application with numerous information about a much-mentioned writer. Or the ever-expanding Klostermann Society, with the aim of engaging the current generation in its ranks.

Použitá literatura

Primární zdroje

- Klostermann, Karel. *Črty ze Šumavy 1890*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1986.
- Klostermannův večírek: vzpomínka z dob studentských, *Svatobor*, č. 3 (18. ledna 1913): 2.
- Ursus Šumavský, „Ku pětasedmdesátinám Karla Klostermanna: Hrstka skromných poznámek Ursa Šumavského“, *Sušické listy*, 10. února 1923, ročník IV, číslo 7. stránka I.
- Ursus Šumavský, „Ku pětasedmdesátinám Karla Klostermanna: Hrstka skromných poznámek Ursa Šumavského: Pokračování“, *Sušické listy*, 17. února 1923, ročník IV, číslo 8. Stránka I.
- Ursus Šumavský, „Ku pětasedmdesátinám Karla Klostermanna: Hrstka skromných poznámek Ursa Šumavského“, *Sušické listy*, 24.únor 1923, ročník IV, číslo 9. Stránka I.
- Ursus Šumavský, „Ku pětasedmdesátinám Karla Klostermanna: Hrstka skromných poznámek Ursa Šumavského“, *Sušické listy*, 3.března 1923, ročník IV, číslo 10. Stránka I.
- Švejcar, L. „K Jubileu Klostermannovu“, *Sušické listy*, č. 14 (31.1.1923): 2.
- Turek, Kajetán. „K desetiletému jubileu úmrtí básníka Šumavy Karla Klostermanna: Češství Klostermannovo“, *Sušické noviny*, č. 30 (28. července 1933): 1.
- Ursus Šumavský. „Za Karlem Klostermannem“, *Sušické listy*, č. 30 (21. července 1923): 1.
- Veselá, Renata. „Karel Klostermann, člověk a spisovatel“, *Klatovsko* (červenec 1993): 11.
- Vh, „Básníka Šumavy si připomenou v Kašperských Horách“, *Klatovsko* (červenec 1993), 12.

Sekundární literatura

- Ahrndt, Mareile. *Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen: Die allmähliche Wandlung eines Deutschen zum tschechischen Literaten*. Frankfurt am Main: Haag und Herchen, 1995.
- Anheier, Helmut a Yudhishtir Raj Isar. *Heritage, Memory & Identity*. London: SAGE Publications, 2011.
- Assman, Jan. *Kultura a paměť. Písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha: Prostor, 2001.
- Assmann, Jan. *Religion und kulturelles Gedächtnis*. München: C.H.Beck, 2000.
- Brix, Emil, Ernst Bruckmüller a Hannes Stekl, eds. *Memoria Austriae I.: Menschen, Mythen, Zeiten*. Wien: Verlag für Geschichte und Politik, 2004.
- Csaky Moritz und Peter Stachel (Hg.): *Speicher des Gedächtnisses. Bibliotheken, Museen, Archive. Teil 2: Die Erfindung des Ursprungs. Die Systematisierung der Zeit*. Wien: Passagen Verlag, 2001.
- Didi-Huberman, Georges. *The surviving image: Phantoms of time and time of phantoms: Aby Warbourg's history of art*. Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press, 2017.

- Fencl, Pavel et al., eds. *100 zajímavostí ze staré Šumavy III. od Nýrska do Prachatic*. Plzeň: Starý most, 2012.
- Fleissig, Karel. *100 let Knihovny města Plzně, Knihovna města Plzně*. Plzeň 1976.
- Fibich, Ondřej a Ivana Řandová, Karel Klostermann: *Vzpomínky na Šumavu III: V hájemství starých časů*. Strakonice: Nakladatelství Hrad Strakonice, 2014.
- François, Etienne a Hagen Schulze, eds. *Deutsche Erinnerungsorte I*. München: C.H.Beck, 2001.
- Horpeniak, Vladimír. *Šumava očima Vladimíra Horpeniaka I*. Plzeň: Starý most, 2014.
- Immisch, Otto. *Das Nachleben der Antike*. Leipzig: Dietrich'sche Verlagsbuchhandlung, 1933.
- Kaiserová, Kristina. *Karel Klostermann a Alexander Marian: Plzeň–Ústí nad Labem na přelomu 19. a 20. století*. Ústí nad Labem: albis international, 1997.
- Kliment, Karel. *Život a dílo Karla Klostermanna*. Cheb: Stráž, 1973.
- Klimeš, Ivan. *Kinematografie a stát v českých zemích 1895–1945*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2016.
- Klostermann, Karel. *Böhmerwald-Skizzen*. Pilsen: Klostermann, 1890.
- Klostermann, Karel. *Červánky mého mládí*. Praha: Jos. R. Vilímek, 1926.
- Klostermann, Karel. *Klostermann mládeži*. Praha: Jos. R. Vilímek, 1923.
- Klostermann, Karel. *Robinson na Otavě*. Praha: Československý spisovatel, 1973.
- Klostermann, Karel. *Skláři*. Praha: Jos. R. Vilímek, 1937.
- Klostermann, Karel. *Vánice*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1955.
- Klostermann Karel. *V srdci šumavských hvozdů*. Sušice: Dr. Rebstöck, 2006.
- Klostermann, Karel. *Vzpomínky na Šumavu: Kniha pamětí*. Strakonice: Hrad, 2006.
- Korandová, Marie. *Volba profesora Klostermanna*. Plzeň: Starý most, 2008.
- Kinský, Václav. *Rok oslav spisovatele Karla Klostermana*. Stachy: Regionální rozvojová agentura Šumava & Praam, 2008.
- Kintzl, Emil. *Zmizelý kousek Šumavy: aneb Komu za to „dík“?*. Kašperské Hory: Ing. Karel Pokorný, 2005.
- Labischová, Denisa. *Co si uchováme v paměti? Empirický výzkum historického vědomí*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013.
- Lhoták, Jan a Jiří Novák. *Zmizelé Čechy – Pošumaví*. Praha, Litomyšl: Paseka, 2013.
- Malá, Marie. *Šumava: putování časem*. Klatovy: Typos, 2009.
- Mašek, Petr. *Karel Klostermann – spisovatel Šumavy: Karl Klostermann – Dichter des Böhmerwaldes 1848–1923*. Příbram: Dr. Rebstöck, 2008.
- Mazný, Petr et al., eds. *100 zajímavostí ze staré Šumavy: od Nýrska do Prachatic*. Plzeň: Starý most, 2010.
- Mazný, Petr et al., eds. *100 zajímavostí ze staré Šumavy II.: od Nýrska do Prachatic*. Plzeň: Starý most, 2011.
- Nedvěd, Pavel. *Povídání o staré Šumavě*. Šumava: Hirschenstein Šumava JP, 2003.

- Nekula, Marek. *Smrt a zmrtvýchvstání národa: Sen o Slavíně v české literatuře a kultuře*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2017.
- Nikl, Ivan. *Karel Klostermann – spisovatel Šumavy: Sborník literárních příspěvků z česko – německého sympozia, Sušice 17–19. Zář 1998*. Klatovy: Dragon Press, 2000.
- Polan, Bohumil. *K 160. výročí narozenin a 25. výročí smrti: Nad literárním odkazem Karla Klostermanna*. Plzeň: Osvětová rada, 1948.
- Pršíňová, Tamara. *Karel Klostermann (1848 – 1923) Soupis díla*. České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, 2008.
- Regal, Max. *Život a dílo Karla Klostermanna*. Praha: Jos. R. Vilímek, 1926.
- Riedlbauchová, Tereza. *Památník národního písemnictví 1953–2013*. Praha: Památník národního písemnictví, 2013.
- Roučka, Zdeněk. *Šumavou Karla Klostermanna: Obrazy 1875–1914*. Plzeň: ZR & T, 2008.
- Šimák, Petr. *Karel Klostermann: Vzpomínky na Šumavu II: Sbirka rozptýlených pamětí*. Strakonice: Nakladatelství Hrad Strakonice, 2012.
- Vaneš, Sláva. *Klostermannova Šumava*. Praha: Západočeské nakladatelství, 1988.
- Voldán, Josef. *Štěkeň a Karel Klostermann*. Štěkeň: Místní národní výbor ve Štěkni, 1968.
- Viktora, Viktor, Milena Hálková a Pavlína Doležalová. *V ráji realistickém: Sborník příspěvků ze sympozia věnovaného Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře*. Klatovy: Městská knihovna Klatovy, 2009.
- Wagnerová, Magdalena, *Stín peněz*. Praha: Plot, 2005.

Novinové články a prospekty

- Didi-Huberman, George. „Artistic Survival: Panofsky vs. Warburg and the Exorcism of Impure Time“, *Common Knowledge*, č. 9 (jaro 2003): 273–274.
- „Klostermannův odkaz v Evropě“ (Štěkeň: Obec Štěkeň, 2004), 1.
- „Klostermannova stezka kolem Štěkně“ (Štěkeň: Obec Štěkeň, 2004), 1.

Online zdroje

- Cenek, Jiří. „Místo zázraků aneb Malé šumavské Lurdy“, *Hlasy národa*, (únor 2019), https://www.klostermann.cz/klostermann/user/Hlasy_naroda.pdf (staženo 29. 4. 2019).
- „Chatbox Karel Klostermann“, oficiální stránka Chatboxu Karla Klostermanna, <http://www.pruvodce-sumavou.cz> (shlédnuto 2. 4. 2019).
- Cicero, Marcus Tullius. *Ciceros three books of offices, and other moral works*. (New York: Harper & Brothers, 1857), online: <https://books.google.cz/books?id=uMxGAQAAMAAJ&pg=PA271&dq=cicero:+Death+is+dreadful+to+the+man+whose+all+is+extinguished+with+his+life;+but+not+to+him+who+se+glory+never+can+die.&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjzW7rbuvbhAhW0sBQKHV0tCmkQ6AEIMTAB#v=onepage&q=cicero%3A%20Death%20is%20dreadful%20to%20the%20man%20whose%20all%20is%20extinguished%20with%20his%20life%3B%20but%2>

0not%20to%20him%20whose%20glory%20never%20can%20die.&f=false (shlédnuto 29. 4. 2019),

Douděrová, Martina. „Obrazy propagandy protektorátní kinematografie“ (bakalářská práce, Univerzita Hradec Králové, 2008), <https://theses.cz/id/bw1lxz/STAG88765.pdf> (staženo 29. 4. 2019).

Dvorak, Gerold. „Několik dat a poznámek ke Karlu Faustinu Klostermannovi (1848-1923), k jeho životu a dílu“, oficiální stránka Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=klost> (staženo 1. 4. 2019).

Faltýnek, Vilém. „Šumavského spisovatele Karla Klostermanna připomene téměř 80 akcí“, *Radio Praha* (10. 2. 2008), <https://www.radio.cz/cz/rubrika/knihy/sumavskeho-spisovatele-karla-klostermanna-pripomene-temer-80-akci> (shlédnuto 27. 3. 2019).

Fišer, Marcel. „Zdeněk Jílek, Stanislav Suda: Pomník Karla Klostermanna v Kašperských horách“, oficiální stránka Informačního portálu věnovanému modernímu a současnému sochařství v České republice, <http://www.socharstvi.info/realizace/pomnik-karla-klostermanna-v-kasperskych-horach/> (shlédnuto 27. 4. 2019).

Hernandezová, Svatava. „Expozice připomíná osobnost Karla Klostermanna“, *Právo*, 31. Prosince 2018, http://sumava-corpus.narra.eu/Expozice_pripom%C3%ADn%C3%A1_osobnost_Karla_Klostermanna (shlédnuto 5. 5. 2019).

„Historie Klostermannovy chaty“, oficiální stránka Hotelu Klostermannova chata, <http://www.klostermannovachata.cz/cz/historie-klostermannovy-chaty> (staženo 3.4.2019).

„Karl Klostermann“, oficiální stránka Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=klost> (staženo 1. 4. 2019).

Loudová, Daniela. „Ke Klostermannovu výročí plánují fotolavičku, nabídne úchvatný pohled na Šumavu“, *deník.cz*, 16. května 2018, <https://www.denik.cz/cestovani/ke-klostermannovu-vyroci-planuji-fotolavicku-20180514.html> (shlédnuto 26. 3. 2019).

Mahdal, Marcel. „Manifest českých spisovatelů“ (28. 9. 2010), <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/manif-est-ceskych-spisovatelu/> (shlédnuto 24. 4. 2019).

Majer, Vladimír. „Evropská cena Klostermannovu spolku“, *Českokrumlovský deník.cz* (6. 7. 2015), <https://ceskokrumlovsky.denik.cz/z-regionu/evropska-cena-klostermannovu-spolku-20150706-86uf.html> (shlédnuto 24.4.2019).

„Michal Singer“, oficiální stránka Centra pro současné umění Praha o.p.s., <https://www.artlist.cz/michal-singer-5802/> (staženo 26. 3. 2019).

„Mlhy na Blatech“, oficiální stránka Česko-slovenské filmové databáze, <https://www.csfd.cz/film/2075-mlhy-na-blatech/komentare/> (staženo 7.4.2019).<http://www.klostermannovachata.cz/cz/historie-klostermannovy-chaty>

Oficiální stránka online portálu Googlemaps, www.google.com/maps (shlédnuto 24. 4. 2019).

Peltán, David. „Strakonický pivovar připomíná ležákem narození spisovatele Klostermanna“, *idnes.cz* (15. 2. 2018), https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/strakonice-pivovar-karel-klostermann-pivo-svetly-lezak.A180215_083751_budejovice-zpravy_khr (shlédnuto 24. 4. 2019).

„Pozdní láska“, oficiální stránka Česko-slovenské filmové databáze, <https://www.csfd.cz/film/88013-pozdni-laska/komentare/> (staženo 7.4.2019).

Raulf, Ulrich. „Nachleben“. A Warburgian Concept and its Origins (příspěvek přednesený v rámci 150 výročí narození Abyho Warburga), shlédnuto online: <https://www.youtube.com/watch?v=u6Hgw8ooams> (22. 2. 2019).

„R 658 „Karel Klostermann“, oficiální stránka Spolku Želpage, <https://www.zelpage.cz/razeni/18/vlaky/cd-658> (staženo 16. 4. 2019).

„Studánka Klostermannova“, oficiální stránka Národního registru pramenů a studánek, <http://www.estudanky.eu/studanka-599-detail.html> (shlédnuto 24. 4. 2019)

„Ze světa lesních samot“, oficiální stránka Česko-slovenské filmové databáze, <https://www.csfd.cz/film/29066-ze-sveta-lesnich-samot/komentare/> (staženo 7.4.2019).

Wiedner, Daniel. Paper given at the Conference: *Afterlife. Writing and Image in Walter Benjamin and Aby Warburg*, (Brasil: Universidad Federal de Minas Gerais, Belo Horizonte, October 2012) verfügbar an der Webseite: http://www.zfl-berlin.org/tl_files/zfl/downloads/personen/weidner/life_after_life.pdf (staženo dne 20. 2. 2019).

Jiné

Englerová, Anna a Martin Kalný. (zakladatelé a tvůrci sociálních stránek „Fotíme Šumavu“). Osobní rozhovor s autory, 5.4.2019.

Horpeniak, Vladimír. (historik Muzea Šumavy). Osobní rozhovor s autorem, 13.3. 2019.

Kintzl, Emil. (šumavský pamětník z Kašperských Hor). Osobní rozhovor s autorem, 13.3.2019.

Osobní poznatky ze schůze spolku Karel Klostermann, spisovatel Šumavy uskutečněného v Sušici, dne 22. 3. 2019.

Pozvánka pro Václava Sklenáře na slavnostní předání cen Stavitel mostů 2014 uskutečněné 16. 4. 2014 v Plzni.

Pozvánka pro Václava Sklenáře na slavnostní předání Dolnobavorské Ceny Evropy ceny uskutečněné 4. 7. 2015 v Mettenu.

Sklenář, Václav. (zakladatel a předseda spolku Karel Klostermann – spisovatel Šumavy). Osobní rozhovor s autorem, 22.3.2019.

Sklenář, Václav. Přednáška na téma: Šumava a milníky života Karla Klostermanna uskutečněná v Praze dne 6. 3. 2019.

Šumavské cesty, z.s. a Karel Klostermann – spisovatel Šumavy z.s., Karel Klostermann – spisovatel Šumavy. Horská Kvilda, prosinec – březen 2019. Putovní výstava.

Teze bakalářské práce

Jméno: Hana Baborová
E-mail: 71605122@fsv.cuni.cz
Semestr a školní rok zahájení práce: 5. semestr, ZS 2018/2019
Semestr a školní rok ukončení práce 6. semestr, LS 2018/2019
Vedoucí bakalářského semináře: doc. Tomáš Nigrin, Ph. D.
Vedoucí práce: PhDr.David Emler, Ph. D.
Název práce: Reflexe Karla Klostermanna v české paměti od druhé poloviny 20. století
Charakteristika tématu práce: Karel Klostermann byl významný spisovatel žijící na přelomu 19/20 století. Předkládaná práce se věnuje jeho odkazu a to primárně na území Čech od druhé poloviny dvacátého století. Zkoumá jak se na něj v průběhu času měnil pohled a zda po dobu jeho posmrtného života neupadl v zapomnění. Z tohoto důvodu je v práci popsána problematika tzv. „Nachleben“ aneb života po životě a následně formy uchování odkazu. Závěry vyvozuje z dat o vydávání autorových knih, nebo jiných publikacích věnující se jemu a jeho tvorbě. Do zkoumání zařazuje i jiné formy uchování vzpomínek jako památníky, sochy, filmy ale i planetku nebo vlak. Naráží na problémy spojené se spisovatelovou národností. Hlásil se odjakživa k češství, což mu způsobilo nepříjemnosti převážně po dobu jeho života, ale zároveň z toho pramení nepopularita autora v Německu. To bylo změněno roku 1998 při založení Klostermannova spolku jak na české tak bavorské straně. Nejvýznamnější událostí v celém autorově životě se stal rok 2008, který po něm byl i po právu pojmenován. Díky rozhovorům od místních pamětníků a lidí aktivně se zapojujících do uchování a posílení odkazu básníka Šumavy, práce podává o autorově životě a po životě komplexní přehled.
Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce: V předkládané bakalářské práci nedošlo od odevzdání projektu k větším změnám. Struktura práce, která byla vytvořena v dohodě s vedoucím práce na podzim 2018, byla dodržena.
Struktura práce: Práce se nejdříve zabývá problematikou „Nachleben“ a formami uchování odkazu, které jsou stěžejním odrazovým můstkem pro hlavní část práce. V následující kapitole představí Karla Klostermanna, jeho krátkou bibliografii, národnostní problém a jak byl vnímán okolím. Třetí kapitola představuje odkaz spisovatele v časové posloupnosti od jeho smrti až do roku 1998, kdy byl založen Klostermannův spolek. Poslední část je již přesunuta do 21. století, kdy vnímáme Klostermannovu největší popularitu. V tomto kontextu se zastavuje i nad otázkou marketingových manipulací jeho odkazu. V závěru také nastíní Karlův zahraniční dosah.

Prameny a literatura:

Ahrndt, Mareile. Karl Klostermann (1848–1923) als Schriftsteller in zwei Sprachen: Die allmähliche Wandlung eines Deutschen zum tschechischen Literaten. Frankfurt am Main: Haag und Herchen, 1995.

Assmann, Jan. Religion und kulturelles Gedächtnis. München: C.H.Beck, 2000.

Didi-Huberman, Georges. *The surviving image: Phantoms of time and time of phantoms: Aby Warbourg's history of art*. Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press, 2017.

Fibich, Ondřej a Ivana Řandová, Karel Klostermann: Vzpomínky na Šumavu III: V hájemství starých časů, Strakonice: Nakladatelství Hrad Strakonice, 2014.

Csaky Moritz und Peter Stachel (Hg.): *Speicher des Gedächtnisses. Bibliotheken, Museen, Archive. Teil 2: Die Erfindung des Ursprungs. Die Systematisierung der Zeit*. Wien: Passagen Verlag, 2001.

Mašek, Petr. *Karel Klostermann – spisovatel Šumavy: Karl Klostermann – Dichter des Böhmerwaldes 1848–1923*. Příbram: Dr. Rebstöck, 2008.

Pršínová, Tamara. *Karel Klostermann (1848 – 1923) Soupis díla*. České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, 2008.

Regal, Max. Život a dílo Karla Klostermanna. Praha: Jos. R. Vilímek, 1926.

Kliment, Karel. Život a dílo Karla Klostermanna, Cheb: Stráž, 1973.

Kinský, Václav. Rok oslav spisovatele Karla Klostermana, Stachy: Regionální rozvojová agentura Šumava & Praam, 2008.

Sklenář, Václav. (zakladatel a předseda spolku Karel Klostermann – spisovatel Šumavy). Osobní rozhovor s autorem, 22.3.2019.

Viktora, Viktor, Milena Hálková a Pavlína Doležalová. *V ráji realistickém: Sborník příspěvků ze symposia věnovaného Karlu Klostermannovi a realismu v české literatuře*. Klatovy: Městská knihovna Klatovy, 2009.

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		